

Ilinniartitsisoq

IMAK - Grønlands lærerforening

MARTS '11

Skab Fremtid - Siunissaq Pilersiguk

- 3** Atuarfitsialaap siunniussai angujuminaappallaarput
- 5** Dæmp ambitionsniveauet i Atuarfitsialak
- 6** Når 2+2 ikke bliver 4
- 9** 2+2 = 4-nngunngikkaangat
- 12** Skolet til sproglig analfabet
- 13** Atuarfik oqaatsinik ilikkagaqarfiunngitsiq
- 14** Alfredip oqaatsit sisamat sapinngilai
- 15** Alfred kan klare sig på fire sprog
- 16** Facebook – dine elever, dine kolleger og dig
- 18** Facebook – atuartitatit, suleqatitit illillu
- 20** Atuarfik ilinniarfillu imminnut attaveqanngitsut
- 22** Ingen link mellem skole og uddannelse
- 24** Piareersarfik iluatsilluartoq
- 26** Piareersarfik – en succes
- 28** Praktikpladser som en del af licitationen
- 29** Suliariumannittussarsiuussinermi ilinniartoqartarnerit ilaatilerlugit
- 30** Ilinniartut ineqarfii peqqinnanngitsut
- 31** Sundhedsskadelige kollegier
- 32** Kan man tage skoleelever med på en sejltur?
- 33** Atuartut umiatsiaanneqarsinnaappat?
- 34** Siden sidst
- 36** Tillidsfolk skal være drivkraften for forandringer og ikke terapeuter for medlemmerne.
- 38** Sulisut sinniisaat tassaasariaqarput allannguiniarnerni siuttut imaanngitsiq ilaasortanik tuppallersaasut

Ilinniartitsisoq

Udgivet af IMAK

Ansvarshavende redaktør:
Sivso Dorph

Redaktion:
ilinniartitsisoq@greenet.gl

Justus Kaspersen – Ilulissat
namibia@greenet.gl
Tlf. 542263

Jan Ellesgaard – Qeqertarsuaq
jan@ellesgaard.dk
Tlf. 92 10 10 Mobil: 22 77 14

Oversættelse:
James Kreutzmann

Layout og foto:
Jan Ellesgaard

Oplag:
1.600 stk.

Tryk:
TOPTRYK, Gråsten

Deadline næste nummer:
1.april.

IMAK

Noorlernut 23
Postboks 867
3900 Nuuk
Tlf. 32 25 50
Fax 32 50 61
Email: imak@imak.gl

Siulittarsoq/Formand

Sivso Dorph
Noorlernut 23
Postboks 867
3900 Nuuk
Arb. 32 25 50
Mobil 54 33 39
Pri. tlf. 31 10 29
Email: sdo@imak.gl

Foto: Elna Egede

Atuarfitsialaap siunniussai angujuminaappallaarput

Akilerartarnermut atugarissaarnermullu ataatsimiitsitaliarsuup siulittaasuata Torben M. Andersenip ilinniartitaaneq pillugu ataatsimeersuarnermi oqaatsit sakkortusinnaasut oqaatigisaqattaarpai.

Akilerartarnermut atugarissaarnermullu ataatsimiitsitaliarsuup siulittaasuata Torben M. Andersenip innersuussutigaa oqaatsinik ilinniartitsinerit kisitsinermullu tunngasut aallunneqarnerusariaqalersut

Professorip Torben M. Andersenip aarleqqutigaa meeqqat atuarfiannut tunngatillugu angujuminaassinnaasunik siunniussinissaq.

“Atuarfitsialak pillugu anguniakkat atuaraanni ajunngilluinnarput. Anguniakkatut tikkuussat amerlapput. Pissutsilli piviusut aamma isiginiarneqartariaqarput. Taamaattumik anguniakkap piviusorsiorpalaartuunnissaa eqqarsaatigisariaqarpoq, Torben M. Andersen oqarpoq.”

Meeqqat atuarfianni anguniakkat takugaanni angusallu qiviaraanni assigiinngilluinnarput. Atuarfinni trin-ikkaartuni misilitsissutigineqartut takugaanni meeqqap tunngaviusumik ilinniagassarlui ilinniarneqarsimanngitsut takuneqarsinnaavoq. Naak tamakku Atuarfitsialaap anguniagaatut allaqqagaluartut.

Torben M. Andersenip erseqqissarpaa meeqqap tunngaviusumik ilinniagassai aallunneqarnerusariaqartut, atuarfinnilu nukiiit pigineqartut atorluarneqarnerusariaqartut.

Aaqqissuusseqqinnerit

Torben M. Andersenip oqarneratut nunatsinni inuiaqatigiit meeqqat atuarfiat aaqqissuuteqqinniarlugu nukippasuarfik atuivallaarput.

“Isumaqarpunga meeqqat atuarfiata pitsaanerusumik inerneqarluni tunngaveqarnissaa eqqarsaatiginerusariaqartoq. Aatsaammi taamaallipaat ilinniaqqiffiit malinnaatinneqarsinnaallissammata, Torben M. Andersen oqarpoq.”

Ilinniarnissamut ikaarsaarfiit tigummiinnarneqartariaqartut erseqqissaatigaa. Taakku unitsinneqassappata kinguaariaat amerlasuut katataanerannik kinguneqarsinnaammat.

Taamaattumik innersuussutigaa atuarfitsialak aamma ilinniartitaanermut tunngasut nutaamik piviusorsiorpalaarnerusumik anguniagasseqqittariaqartut.

Atuarfitsialaap angusaanik nalileruisunerup, ilinniartitaanerlu pillugu ataatsimeersuarnerup takutippaa nunatsinni ilinniartitaanikkut inissisimanerput ajortumik ingerlasoq.

Maanna inissisimanerput qiviarutsigu takuneqarsinnaavoq kinguaarianni 60-70 procentit missaat katataaqqasut. Tamatumunnga peqqutaavoq meeqqat atuarfianni oqaatsinik kisitsinermullu tunngasunik ilinniartitsinerit annikimmata. Meeqqat tunngaviusumik ilinniagassarlui aallunneqanngippallaarput. Taakkuugaluarpit ilinniaqqitussap ilinniarnerninik aallartitsiguni piginnaasassarlui. Tamannalu aamma peqqutigalugu ilinniakkamik aallartitsigaluartunik unitsitsoqartarpoq.

Ilinniartitsisoqassuseq

Akilerartarnermut atugarissaarnermullu ataatsimiitsitaliarsuup misissuinerata takutippaa nunarput ilinniartitsisunik ilinniarsimasunik peqarluartoq.

Ilinniartitsisoqassuseq Danmarkimut assersuunneqarsinnaavoq. Taamaakkaluartoq atuarfiit aaqqissuussaanneri nunatsinni allaanerupput. Assersuutiginnarlugu Nuuk qiviaraanni takuneqarsinnaavoq 100 procentit tikingajallugit ilinniartitsisut ilinniarsimasut pigineqartut. Avinngarusimasulli qiviaraanni ilinniartitsisut pingasuutillugit ataaseq kisimi ilinniarsimasuusarpoq.

Akilerartarnermut atugarissaarnermullu ataatsimiitsitaliarsuup siulittaasuata oqariartuutigaa, kisitsisit takutikkaat nunatsinni atuarfeqarnikkut aningaasanik aqutsineq pitsaanerusoq pisariaqartinneqartoq.

“Sumiiffiit ilaanni ilinniartitsisoqassuseq qiviaraanni ajunngitsumik isikkoqarpoq. Taamaattumik angusanik kusanartunik takussutissaqartussaassagaluarpog. Nunaqarfippassuaqarporli ilinniartitsisoqarniarnermikkut ajornartorsiuteqartunik.”

“Taakku kiserliorluinnartutulluunniit inissisimapput. Sumi-iffinnilu pineqartuni atuartitsissutigineqartut tamakkerlugit ilinniartitsisinnaasunik peqalernaviangillat. Isumaqarpunga aaqqissuulluarneqarnerusariaqaraluartoq, soorlu illoqarfinni atuarmiit nunaqarfinni atuarmut akisussaatilerlugit. Imaassinnaasoq illoqarfinni atuarmiit IT-kkut attaveqartarnermikkut suliakkersuutigilissagaat. Oqanngilanga IT-kkut attaveqarneq pitsaanerusoq, taamaakka-luortoq pitsaaneruvoq atuarmut attaveqanngivinnerminngaanniit,” Torben M. Andersen oqarpoq.

Aningaasat

1,7 mia. koruunit, tassaapput nunatsinni ilinniartitaanermut atortakkagut. Taakkunannga 46 procentit meeqqat atuarmiit tuttarput. Nunani avannarlerni ilinniartitaanermut atuinerpaavugut, Savalimmiut tullersortigalugit.

Akilerartarnermut atugarissaarmullu ataatsimiitsitaliar-suup siulittaasuaata erseqqissaatigaa aningaasat amerlanerusut Nunatta karsianit pineqarsinnaaneri killeqartut.

“Pissutsit piviusut takutippaat aningaasatigut atugassarititaasut killeqartorujussuusut.

Aningaasat atugassarititaasut nikisinngikkaluarlugit ilinniartitaaneq pitsaanerusoq ilinniakkaminnullu naam-massinissimasut amerlanerit pigisariaqarpagut,” Torben M. Andersen oqarpoq.

Ilisimasat

Akilerartarnermut atugarissaarmullu ataatsimiitsitaliar-suup siulittaasuaata erseqqissarpaa meeqqanut ingerlalluarpallaanngitsunut iliuuserisinnaasat pillugit ilisimasat annertugisassaanngitsut.

“Ilisimaneqanngilaq qanoq ilioraanni pitsaanerunersoq. Tamanna atuarmiit aaqqissuuteqqinneqarneranut as-sortuuppoq. Eqqartorneqartut tassaaneruserput misis-suinerit apeqqutinik aallaaveqartut. Tamanna ajunngilaq, taamaattoorli ilisimaneqanngilaq atuartitseriaatsit qanoq ittut meeqqanut ingerlalluarpallaanngitsunut tulluun-nerunersut,” Torben M. Andersen oqarpoq.

Atuarmifitsialaap anguniarneqarnerata qiterpaarnerani misissunerit takutippaat ilinniartitsisut 92 procentiisa Atuarfitsialak alloriarnertut isigigaat. Ilinniartitsisut amerlanerit ajunngitsumik isumaqaraluartut trin-ikkaartuni misilitsin-nerit allaanerusunik takutitsippat.

Tassami atuarmut pingasuugaangata ataatsip tunngaviu-sumik ilinniagassani oqaatsit kisitsinermullu tunngasut ilikkarsimaneq ajorpai.

Tamatuminnga tunngaveqartumik aaqqissuussaaneq, takussutissanillu katersuinerit pitsaanerusariaqartut erserpoq. Torben M. Andersenip aamma tikkuarpaa nali-lersuinerit atuarmifitsialaap aaqqissuuteqqinneqarneranut tunngasut amigaataasut.

Elna Egede, journalist

Anders Uldum og Torben M Andersen

Foto: Elna Egede

Dæmp ambitionsniveauet i Atuarfitsialak

Formanden for Skatte- og Velfærdskommissionen,
Torben M. Andersen gav sine tilhørere
verbale tæsk.

Formanden for skatte- og velfærdskommissionen Torben M. Andersen anbefaler at lægge fokus på folkeskolen og koncentrere sig om grundlæggende færdigheder, som sprogindlæring og regning.

Professor Torben M. Andersen advarer mod, at sætte et urealistisk ideal i forbindelse med folkeskolen. "Når man læser og ser intentionerne i forordningen om Atuarfitsialak er de flotte. Der er en masse perspektiv i det, men det er ekstremt ambitiøst og når man så sætter det i forhold til realiteterne, så kan man i høj grad sætte spørgsmålstegn ved om man sigter for højt", siger han. Resultaterne svarer nemlig ikke til de ekstremt høje idealer, som folkeskolen stræber efter. Trintestene viser, at mange børn ikke får lært de mest basale færdigheder, som uddannelsessystemet kræver. Han understreger, at folkeskolen må fokusere på den mest grundlæggende indlæring og udnytte sine ressourcer bedre.

Reparation

Torben Andersen siger, at det grønlandske samfund bruger mange ressourcer på at reparere på folkeskolens resultater igennem brobygningsuddannelser. "Jeg synes, at man bliver nødt til at sætte fokus på folkeskolen, for at skabe et bedre fundament. Hvis der bliver skabt et godt fundament, vil uddannelsessystemet komme til at fungere bedre", siger han. Han advarer dog mod, at droppe brobygningsuddannelserne. Det vil nemlig betyde, at mange generationer vil blive tabt. Derfor anbefaler han overfor både folkeskolen og uddannelsessystemet om, at bygge fra bunden med realistiske mål. Resultaterne både fra midtvejsevalueringen og uddannelseskongressen, Skab Fremtid, viser nemlig at det grønlandske uddannelsessystem fungerer rigtig dårligt. Det er et system, der rent faktisk taber formentlig 60-70 procent af en generation, fordi de unge ikke har de mest basale kundskaber i sprog og matematik for at komme videre på uddannelse eller de dropper ud fra en uddannelse, de er startet på.

Lærerdækning

Statistik fra skatte- og velfærdskommissionen viser også, at Grønland rent faktisk har en meget god dækning af uddannede folkeskolelærere. Lærerdækningen kan måle sig med Danmark. Skolevæsenet i Grønland har dog en helt anden struktur end den danske. Tallene dækker nemlig over for eksempel næsten 100 procent lærerdækning i Nuuk. Mens kun hver tredje lærer kan være uddannet i skoler i yderdistrikterne.

Formanden for skatte- og velfærdskommissionen hæfter sig ved at tallene viser, at der er brug for en bedre økonomistyring i folkeskolen.

"Der er nogen steder, hvor der har været en meget pæn lærerdækning. Det burde jo give meget flotte resultater. Det er jo ikke tilfældet. Udover det lader man nogle bygdeskoler i stikken."

"De er nærmest alene i verden". De er små, og de vil aldrig nogensinde få en lærerdækning i alle fag. Jeg mener, at der er brug for en mere formaliseret struktur, hvor byskolen får et ansvar for, hvad der sker på bygdeskolen. Det vil måske presse byskolerne til at bruge mere IT. Jeg siger ikke, at det er bedre med IT, men det er meget bedre end ikke have nogen kontakt med skolen", siger han.

Penge

Grønland bruger 1,7 milliarder kroner på uddannelse, heraf går godt halvdelen eller 46 procent til folkeskolen. Vi er det nordiske land, der bruger mest på folkeskole og uddannelse, Færøerne er nummer to. Formanden for Skatte- og velfærdskommissionen understreger, at der ikke kan malkes flere penge ud af den grønlandske landskasse til for eksempel på uddannelse. "De barske realiteter er, at de økonomiske rammer er meget stramme – der er nemlig et finansieringshul. Der skal mere og bedre uddannelse for de samme penge", siger han.

Viden

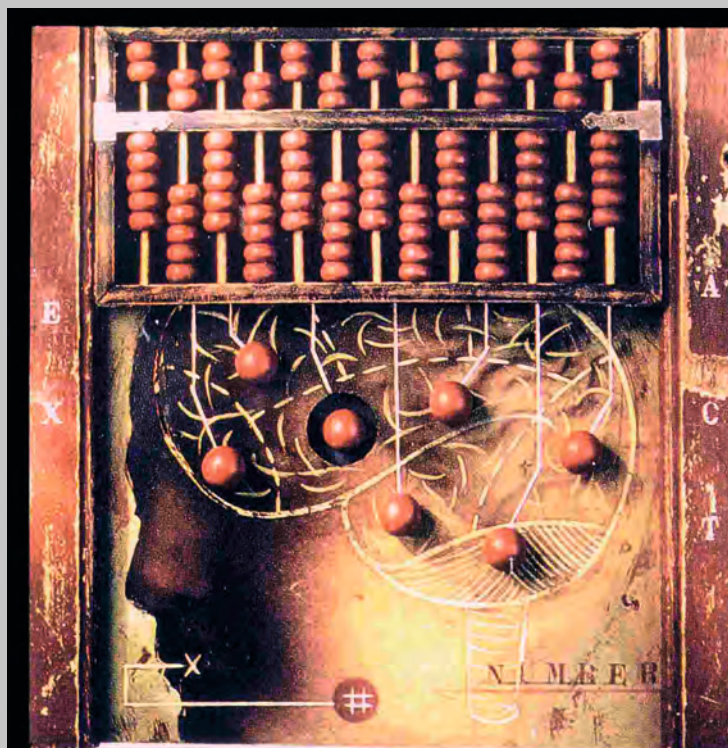
Formanden for skatte- og velfærdskommissionen understreger også, at der er meget lidt viden om, hvad virker på børn, der har svært ved at klare sig.

"Der er ikke viden om, hvad der rent faktisk fungerer. Det er faktisk sigende i forhold til evalueringen af folkeskole-reformen. Det man baserer sig på, det er en diskussion om spørgeskemaundersøgelser. Det kan være meget nyttigt, men det er jo ikke præcist i forhold til, hvilke undervisningsmetoder der skal til at løfte elever, der har svært ved at klare sig", siger Torben M. Andersen.

En spørgeskemaundersøgelse fra midtvejsevalueringen af Atuarfitsialak viser, at over 92 procent af de adspurgte lærere mener, at Atuarfitsialak er et fremskridt. Mens lærerne er overordentligt tilfredse viser trintestene et helt andet billede. Her har en ud af tre elever problemer med den mest basale indlæring i sprog og matematik.

Det er på det grundlag, at systemet skal blive bedre til at samle viden og data og bruge den systematisk. Torben M. Andersen peger også på manglende evalueringsmål og krav, der stilles i forbindelse med reformer, som Atuarfitsialak.

Elna Egede, journalist

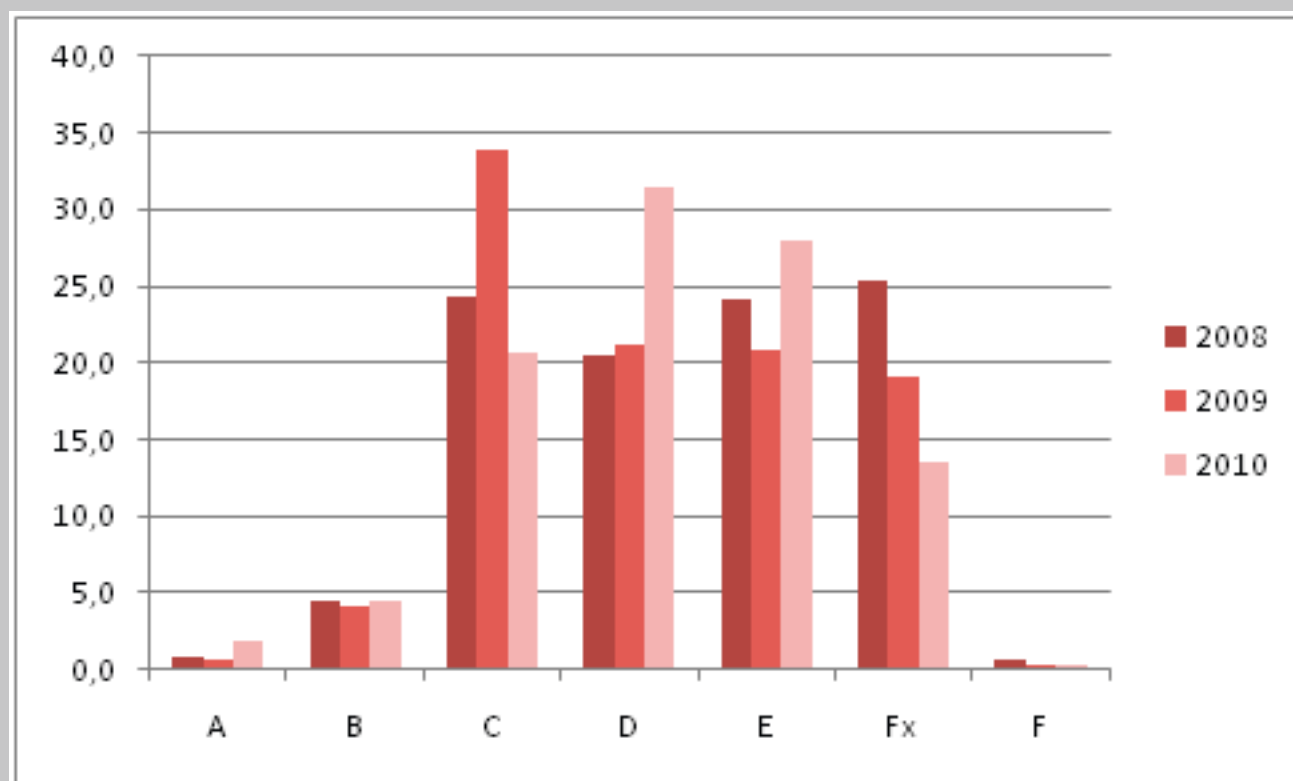

Når $2+2$ *ikke* bliver 4

Jan Ellesgaard, Qeqertarsuaq

På midtvejsevalueringen i Ilulissat kom der mange opsigtsvækkende facts på bordet. Men det var meget få, som bemærkede at matematikfaget har det temmelig dårligt i vores skole. Her er lidt tal – og ideer til at komme videre på.

Lad os først kigge lidt på, hvordan det er gået til afgangsprøverne i færdighedsregning i de tre år, hvor vi har haft prøver efter den "nye" forordning.

Karakterfordeling – færdighedsregning – 2008-2010

Kilde: Inerisaavik, Evalueringsafdelingen

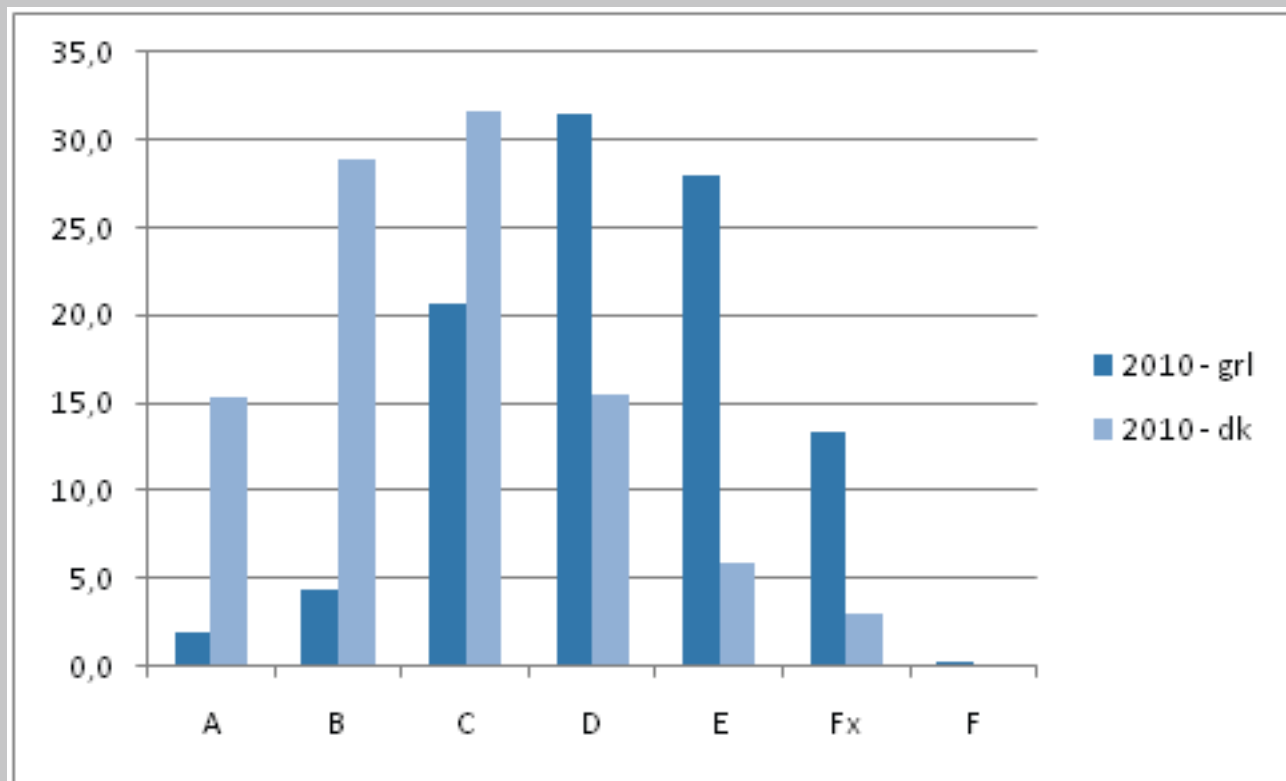
Umiddelbart ser det jo ud som om vi er på rette vej – om end det sker fra et ganske dårligt udgangspunkt. Det ser ud som om eleverne ganske langsom flytter sig opad i karakterskalaen, og det er jo godt.

Hvis vi tager karakteren E som "bestået" er der nu kun 13,7% af eleverne, som ikke klarer skæret mod 26% i 2008. Det er da en fremgang der vil noget.

Og så måske alligevel ikke. Hvis vi kigger på antallet af elever, der ikke når op på det vi før i tiden kaldte bestået, altså karakteren E, så er der stadigvæk mere end 100 elever ud af de godt 900 elever, der ikke klarer det.

I den anden ende er det endnu værre. Bare 59 elever klarer topkaraktererne A og B.

Hvis vi nu løfter blikket lidt, og kigger på nogle af de unge mennesker, som vores elever deler verden med, og som de skal arbejde sammen med i fremtiden, så ser billedet heller ikke lyserødt ud:

Karakterfordeling – færdighedsregning 2010.

Kilder: Inerisaavik, Evalueringsafdelingen og Undervisningsministeriet

Grafen viser en sammenligning af karakterniveauet hos den samme årgang i Grønland og i Danmark. Danmark er ikke valgt af sentimentale grunde, men fordi deres mål og prøver ligner vores til forveksling (I parentes bemærket, skal det nævnes, at Grønland de seneste år har fået megen ros for sine matematikprøver hos det danske undervisningsministerium – man vil faktisk gerne lære af dem!).

Men tilbage til graferne.

Selvom vi kan glæde os over, at det går en smule fremad i de afsluttende prøver her hos os, så er der altså langt op til det niveau, som de unge mennesker er oppe imod andre steder.

Der er problemer i hele skoleforløbet

Inerisaavik udgiver hvert år en evaluering af afgangsprøverne. I evalueringen for de seneste prøver kan man om matematikundervisningen bl.a. læse: "Tilbagemeldinger fra skolerne og lærerne har dog nogle fællestræk. Der er tilsyneladende ingen sammenhæng mellem trinnene. Mange lærere oplever, at de skal starte forfra med matematikundervisningen, når de modtager elever fra det foregående trin, og så kan de ikke nå læringsmålene for det enkelte trin."

Et par eksempler fra færdighedsprøven i april 2010 kan illustrere problemet.

I opgave nr. 3 skal eleverne finde svaret på en opgave, der lyder $9 \cdot 64 =$.

Denne opgave klare under 60% af eleverne.

Den næste opgave i sættet lyder: $670 : 5 =$.

Denne opgave klarer knapt 45% af eleverne, og ca. 25% af eleverne har slet ikke forsøgt at løse opgaven.

Disse to eksempler viser tydeligt, at omkring halvdelen af eleverne ikke er i stand til at gange og dividere, når de forlader skolen.

Et af læringsmålene på trin 2 lyder: "Kan tallenes ordning, tallinien, positionssystemet og de fire regningsarter".

Det er altså ved slutningen af 7.klasse at eleverne skulle kunne løse ovenstående to opgaver.

Et andet eksempel finder vi i opgave nr. 42, hvor eleverne skal finde ud af, hvor lang tid der er fra kl. 13.25 til kl. 18.05.

32% af eleverne kan løse denne opgave.

Et af læringsmålene på trin 2 lyder: "Kan regne med tid".

Bare med disse få eksempler må det stå klart, at det er en ganske umulig opgave, at forlange, at matematiklærerne

på trin tre skal producere fornuftige resultater med eleverne, når de må bruge en stor del af tiden på at indfri læringsmål, som burde være nået på et tidligere trin.

Alt tyder på, at matematiklærerne på trin 2 også får overladt elever, som ikke kan leve op til de mål der er sat op for trin 1. Dokumentation er ikke helt så overvældende, som den ovenfor, men trintestene peger i den retning. Og hvad kan der så gøres ved det.

Kend målene

"Lærere fortæller at de ikke kan nå at gennemarbejde undervisningsmaterialerne inden for den tid, der er afsat til matematikundervisningen, og derfor må de ofte skifte til "næste" bog, inden de er færdige med den forrige. Hvis det forekommer ofte, er det et stort problem, da eleverne derved måske ikke bliver undervist i væsentlige områder og færdigheder, der skal bruges i det videre forløb," skriver Inerisaavik i evalueringen af matematikprøverne.

Og her peges der jo på et ganske væsentligt problem: Lærerne kan ikke nå igennem bøgerne, derfor lærer eleverne ikke det de skal. Men lige her er der jo sket en kortslutning, idet bøgerne er blevet gjort til et udtryk for læringsmålene – og det er de jo ikke.

Bøgerne er udtryk for nogle forfatteres tanker om, hvorledes matematikundervisning kan bedrives i Grønland, og indholdet behøver ikke nødvendigvis at afspejle, hvad dine elever skal arbejde med for at nå læringsmålene.

Det bogsystem, vi betjener os af, er opbygget ud fra den forudsætning, at eleverne på et givet trin har nået alle de tidligere læringsmål, og derfor er parat til at tage det næste skridt. Men situationen er jo præcis, at eleverne ikke i tilstrækkelig grad når de opstillede mål. Det giver derfor ingen mening, bare at insistere på, at undervise efter de bøger, som forfatterne har designet til et bestemt klassetrin, når eleverne ikke har det fornødne fundament at stå på.

I stedet må undervisningen tage udgangspunkt i det fundament eleverne har, og derefter sigte efter at nå læringsmålene i den rigtige rækkefølge. Det betyder, at det er en håbløs opgave, at sigte mod læringsmålene på trin 2, hvis eleverne ikke har nået målene på trin 1. Der er altså progression i matematikfaget.

Når det således er afgørende vigtigt at tage læringsmålene - og ikke den "autoriserede" lærebog – som udgangspunkt for planlægningen, så opstår problemet med at forstå og konkretisere målene. En lang række af målene (også) i matematik, er luftige og upræcise. Vi må have bedre læringsmål, og meget gerne med eksempler på, hvad eleven skal kunne præstere for at opfylde målet.

... og tjek om eleverne når dem

Erik Christiansen fra Inerisaavik skriver i evalueringen af sidste års matematikprøver:

"En analyse af elevernes besvarelser viser, at mange elever ikke behersker de mest elementære færdigheder i matematik. Det er ligeledes tankevækkende, at der stort set ingen dygtige elever er."

Nogle af grundene til dette er beskrevet i det foregående, men en anden og meget afgørende faktor er, at vi matematiklærere er alt for dårlige til, at tjekke om eleverne faktisk når de mål, de skal, på det rigtige tidspunkt. Og vi er derfor heller ikke gode til at erkende, når noget af vores undervisning ikke er lykkedes og tage konsekvensen i form af flere, nye og anderledes tilgange til stoffet, indtil eleverne kan leve op til målene.

Man kan sige meget om trintestene i matematik, men det skal ikke være her. Blot kan man konstatere, at der tilsyneladende er tale om skønne spildte kræfter, for testene har ikke haft den forventede effekt på undervisningen ude på skolen.

Vi er nødt til at få bedre redskaber til at tjekke, om eleverne faktisk når de mål vi har sat os. Og det skal tjekkes jævnligt – en gang om året eller oftere. Gør man det, vil der blive meget mere fokus på, hvor langt det enkelte barn er kommet – ikke i bogen – men i forhold til de opstillede mål. Og ikke mindst vil det være et særdeles vigtigt redskab for den enkelte lærer i planlægning og gennemførelse af de efterfølgende undervisningsforløb.

Det er afgørende, at dette stadige fokus på effekten af den aktuelle undervisning, skal tjekkes på en sådan måde, at det tjener som brugbare og effektive redskaber for den enkelte lærer og hendes elever. Derfor er der ikke tale om flere officielle test og et stort administrativt system. Det handler om brugbare redskaber.

Arbejdet er i gang på en del skoler. Der arbejdes på forskellige modeller, blandt andet årgangstests.

Men helt ærligt, er vi nødt til alle sammen, hver for sig, at opfinde alle de dybe tallerkner.

Resultaterne i færdighedsregning er afgørende

Med det niveau, mange elever befinder sig på med hensyn til færdigheder, bliver arbejdet med problemregning i bedste fald problematisk. Det svarer vel i virkeligheden til at tage på fangst uden at kunne sejle en jolle eller skyde med en riffel.

Ved et større fokus på målene, og bedre redskaber til at tjekke om vil når dem, kan vi vende den negative spiral, og bringe vore elever på omgangshøjde.

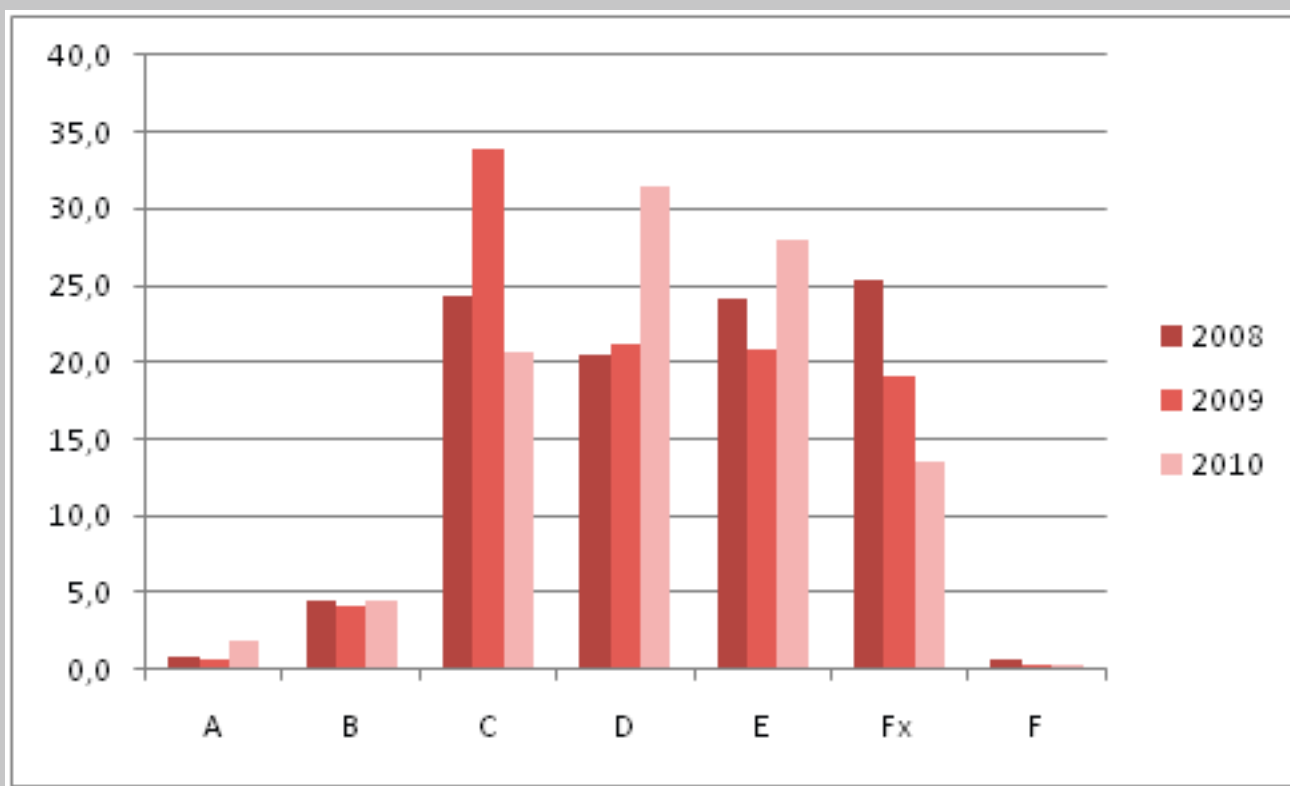
$$2+2 = 4\text{-nngunngikkaangat}$$

Jan Ellesgaard, Qeqertarsuaq

Atuafitsialaap piviusunngortikkiartuaarnerata qiteqqunnerani Ilulissani nalilersui-nermi pissutsit soqutiginar-torpassuit saqqummiussorneqarput. Kisiannili uagut a-tuafitsinni matematikimi atuartsinerup ingerlanerl-iornera ikittuararsuit kisimik maluginiarpaat.

Aajukulu kisitsisimininnguit – ingerlariaqqinnissamullu siunnersuutit.

Atagu peqqussutip "nutaap" atuutilernerata kingorna ukiuni pingasuni, meeqqat atuarfiani naggataarutaasumik so-raarummeernermi kisitsisinnaanermi misilitsinnerit qanoq ingerlasimanerat misissuataaqaalaartigu.

2008-2010-mi kisitsisinnaanermi - karakterit agguataarneri

Pissarsiffik: Inerisaavik, Evalueringsafdelingen

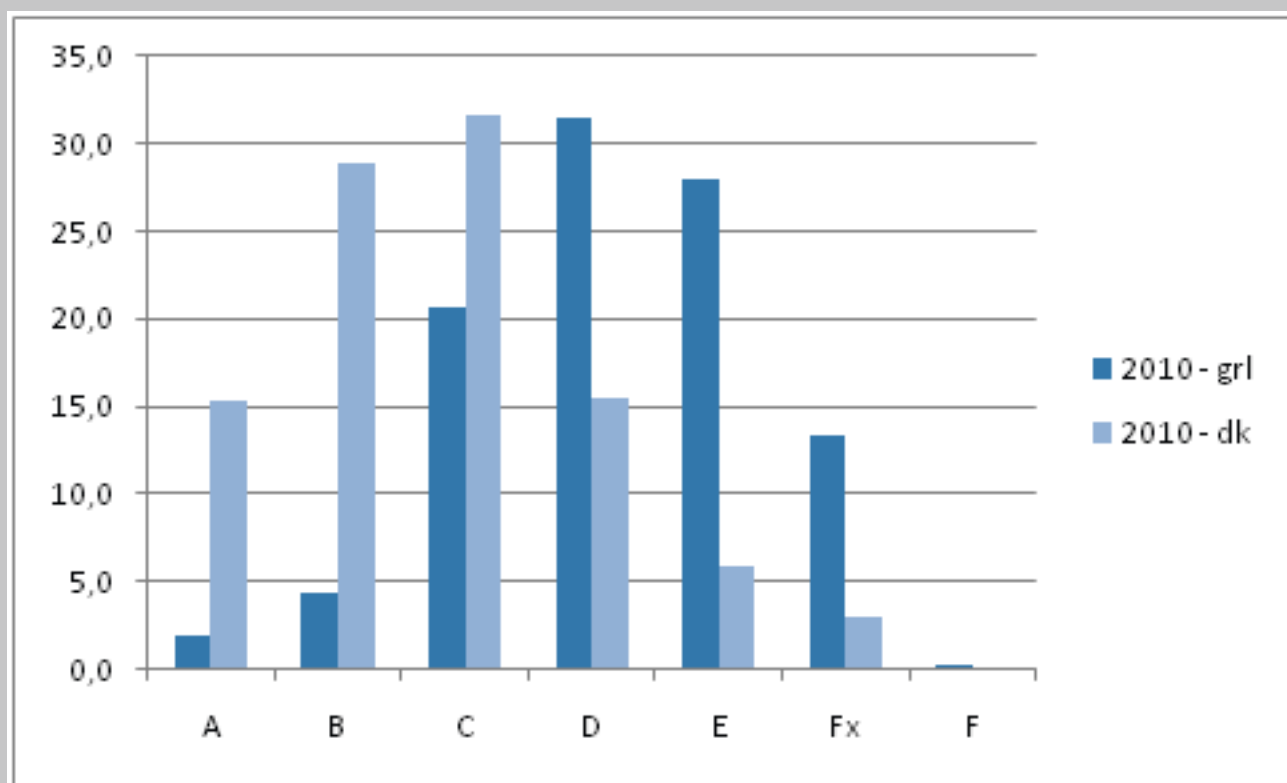
Matumani ilorraap tungaanut ingerlasutut isikkoqarpugut - naak pitsaanngitsumik aallaaveqaraluarluta. Kisianni soorluuna atuartut karakterimik qaffasissusiisigut arriikkaluartumik qaffatsitsiartuaartut, tamannalu qujanar-poq.

Soorlu karakteri E "angusivoq"-mik nalilerutsigu, taamaallaat atuartut 13,7%-ii kisimik angusisimassanngil-lat, naak 2008-mi angusinngitsoortut 26%-iusimagaluartut. Siuariarneq takunngitsoorneqarsinnaanngitsoq.

Immaqa kisianni taamaanngilaq. Siusinnerusukkut karakterip taassuma angusinertut taagorneqalernissaa sioqqullugu, tassa karakterimik E-mik taagorneqarallarnernata nalaani atuartut taassuminnga angusinngit-sut qassiunerat isigis-sagutsigu, atuartunit 900-sunit sulii 100-t sinneqartut angusinngillat.

Illuatungaani sulii ajorneruvoq. Tassa atuartut 59-iinnaat karakterit pitsaanersaat A aamma B anguvaat.

Isivut allamut saatilaarlugit atuartut inuusuttoqataat maanilu inuusuttoqataat qivialaarutsigit siunissa-milu suleqa-tissaasa siunissaat aamma qaamavallaanngilaq:

2010-mi kisitsisinnaanermi - karakterit agguataarneri

Pissarsiffik: Inerisaavik, Evalueringsafdelingen Undervisningsministerialu

Grafip takutitaa tassa atuartut ukioqatigiit Kalaallit Nunaanni aamma Danmarkimi imminnut sanilliunnerat. Danmark sanilliussiffissatut toqqarneqarnera nalaatsornerinnaanngilaq, sanilliunneqarpormi siunertat misilitsissutillu assigiim-mata (ungaluuserluguli eqqaaneqassaq ukiuni kingulliunerusuni Kalaallit Nunaanni matematikimi misilitsittarnerit qal-lunaat undervisningsministeriaqarfiannit assut nersualaarneqarmata – al-laammi ilinniarfigerusuppaat!).

Grafenulli uteqqilaariarta.

Naak naggataarutaasumik misilitsinnerit maana siuariatorusaaraluartut, inuusuttortavut sulii anguniagassa-qaqaat, qaffasissutsikkummi sulii appasinneroqigatta.

Atuarnerup ingerlanera tamaat ajornartorsiuteqarfiuvoq

Inerisaaviup ukiut tamaasa soraarummeerutiniq nalilersuinerit saqqummiuttarpai. Misilitsinnernik kingul-lernik nali-lersuineri matematikimik atuartitsinnermut tunngatillugu ilaatigut makkua atuarneqarsinnaap-put: "Atuarfinnit ilin-niartitsisunillu akissuteqaatit arlalitsigut assigiissuteqarput. Trin-it akornanni ataqati-giittoqannginnguatsiarpoq. Ilin-niartitsisorpassuit atuartunit trin-itigut qaffariartunik atuartitassaminnit ti-gusigaangamik matematikimi aallaqqaataaniit atuartitsinnermut uteqqitariaqartutut misigisaqartartut, taa-valu trin-imi ataasiakkaani ilinniagassatut anguniagassanik naammassinninnissamut periarfissaaruttarlutik."

April 2010-mi pisinnaasatigut misilitsinnermiit ajornartorsiutiniq ersersitsisunik assersuutissat. Misilitsinneermi sulias-sami nr. 3-mi $9 \times 64 =$ atuartut akissuteqarfigisussaavaat. Atuartut 60%-iisa ajunngitsumik akivaat. Suliassaq tulleg tassaa : $670 : 5 =$. Taanna atuartut 45%-ingajaasa ajunngitsumik akivaat, kiisalu 25% miss. suliarisimannngilaalluunniit. Assersuutit taakkua marluk ersarilluinnartumik takutippaat atuartut affaasa missaaniittut atuafimmiit anigaangamik amerlisaaneq agguaanerlu ilisimanerluunniit ajoraat.

Trin 2-mi ilikkagassatut siunniussami ima allaqqasoqarpoq: "Kisitsisit inissinnerat, kitsisit tullerliaarneri, positionsys-temi, kisitseriaatsillu sisamat ilikkarsimassallugit".

Tassa imaappoq 7. klassip naanerani atuartut misilitsinnermi suliasat marluk matuma siulianiittut suliar-sinnaassallu-git. Assersuut alla suliasaq 42-mi takusinnaavarput, tassani atuartut paasiniartussaavaat nal. 13.25-imiit nal.

18.05-imut piffissaq qanoq sivisutiginersoq. Atuartut 32%-iisa kisimik suliasaq una naammassivaat.

Trin 2-mi ilikkagassatut siunniussani ima allaqqavoq: "Piffissamik naatsorsuisinnaanngorsimassaaq".

Naak assersuutit taakkuinnaagaluartut takuneqarsinnaavoq matematikimi ilinniartitsisut atuartitamik akuerineqarsi-naasumik angusaqarsinnaannissaannik naammassinninnissaannik piumasaqarfiginninnermik naammassisinnaanis-saat piviusunngortissallugu ajornarluinnartooq, tassami piffissarititaasumi tassani aam-mattaaq trin-imi siuliani ilikka-gassarititaasut ilikkanngitsuukkat ilikkarteqqaarniarlugit piffissaq annertoq atortarmassuk.

Tassami aamma tamatumunnga pissutaasarmat trin 2-mi matematikimi ilinniartitsisut aammattaaq atuar-tut trin 1-imi ilikkagassaminik ilikkanngitsoornikut tigusarmatigut. Naak tamatumani takussutissat anner-toorsuunngikkaluartut trin-imi misilittaarnerit tamatumunnga pissuteqartoq takutippaat.

Tamannali qanoq iliorfigineqarsinnaava.

Siunniussat ilisimakkit

"Ilinniartitsisut oqaluttuarput matematikimik atuartitsinissamut piffissamik atuinnissamut annertussusi-liinerup iluani atu-artitsinissamut atorussanik piareersaanissamut piffissaqaratik, taamaattumillu ilinniar-titsissutigineqartoq naammassi-nagulu atuagassamut "tullermut" ingerlaqqiinnartariaqartarlutik. Taman-nalu akulikitsumik pisarsimassappat ajornartor-siummik annertuumik pilersoaqartarsimassaaq, tassami atuartut ilikkagassatut siunniussat ilaannik pingaaruteqartunik naammattumik ilikkartillugit atuartinneqar- tarsimasassanngimmata, naak tamakkua ingerlaqqinnissamut toqqam-mavigineqartussaagaluartut," mate-matikimi misilitsittarnerit pillugit nalilersuinnermut atatillugu Inerisaavik allagaqar-poq.

Matumanilu ajornartorsiut qaangiinnagassanngitsoq tikkuarneqarpoq: Ilinniartitsisut atukkani ilinniartitsis-sutissat angumerisinnaangilaat, taamaammallu atuartut ilikkagassatik ilikkangitsoortarpaat. Ajutoorner-lumi uvaniippoq, tassami atuakkat ilinniartitsissutissat ilikkagassanut toqqammavigineqartussaammata – taamaattuunngillalli. Atuakkat tassaapput, taakkunannga atuakkiortut isumaat naapertorlugu Kalaallit Nunaanni matematikimik atuartitsineq qanoq ingerlanneqarsinaannersoq pillugu eqqarsaatersuutaat, atuakkalli imarisaat atuartita-vit ilikkagassatut siunniussat anguniarlugit qanoq sunillu suliaqarnissaannut tulluussagaasariaqaratik.

Atuartitsinitsinni atuakkat atukkavut atuartut trin-ini aalajangersimasuni ingerlassaguni trin-ini siuliini ilikka-gassatut siunniussat naammassereersimasariaqarpaat, taamaattumillu trin-imut tullermut ingerlaqqinnis-samut piareersimas-sallutik. Kisiannili pissutsit piviusut tunngavigalugit atuartut angusassatut siunniussat angussallugit periarfissaqartara-tik. Taamaattumillu atuartut anguniagassanut aalajangersimasunut iliniar-tinneqarnissaannut piareersimanissaannut tunngavissinneqarsimanngippata atuartinneqarnissaraluaq isu-maqanngilaq.

Allatut ajornartumik tamatumunnga taarsiullugu atuartut tunngavittut pigilersimasaat aallaavigalugit atuar-tinneqar-nissaat ingerlanneqaqqaartariaqarpoq, tassami ilikkagassat eqqortumik imminnullu ataqatigiissaak-kanik tulleriarnil-ersorneqarnikummata. Tassa imaappoq trin 2-mi ilikkagassatut siunniussat atuarlugit ilinniartitsineq isumaqarna-viannngilaq atuartut trin 1-mi ilikkagassat ilikkarsimassanngippatigit. Tassami matematikimi ilinniagassat imminnut ataqatigiillutik qaffariartuaarmata.

Matumani ilikkagassatut siunniussat ilaatinneqarnissaat aalajangiisumik pingaaruteqarluinnarpoq – atuak-kamik ilin-niutissartut "akuerisaasumit" pingaarnerrulluni – tassa pilersaarusiornermi aallaavigisassatut, taa-maaliunngikkaannimi angusassat ataasiakkaarlugit nassuiarniarnerranni paasinerannilu ajornartorsiutunik pilersoaqassaaq. (Aamma) matema-tikimi anguniagassat ilarpassui pimoorunnagu eqqarsaataallu eqquvigatik. Ilikkagassatut siunniussanik pitsaannerusu-nik peqartariaqarpugut, atuartullu siunniussanik angusaqarnissamut qanoq iliornissaannik assersuutunik peqarnissaq kissaatiginarpoq.

...aammattaq atuartut angusinnaanerat misissoruk

Erik Christiansen Inerisaavimmeersoq ukioq kingulleq matematikimi misilitsinnernik nalilersuigami imatut allagaqar-poq: "Atuartut apeqqutunik akissuteqarnerisa misissuiffigineqarnerisa takutippaat atuartut matematikimi ilisi-masassat nalinginnaanarpaat ilisimanngikkaat. Kiisalu eqqarsarnartoqarpoq ataatsimilluunniit pikkorissumik atuortoqanngimmat". Tamatumunnga pissutaasut ilaat matuma siuliani allaaserineqareerput, kisiannili pissutaasut aappaat aam-malu pingaaruteqarluinnartoq tassa, uagut matematikimi ilinniartitsisusugut atuartut ataasiakkaat pif-fissamut aalajanger-simasumut ilikkarigassaminnik ilikkarsimanersut misissussallugu pikkoriffiginnginnatsi-gu. Aammalumi atuartitsinitta iluatsinngitsoorneranik, tamatumalu kingornagut atuartitsinitsinni nutaanik allaanerusunillu atuartitsinissatsinnut atuar-tullu siunniussanik angusinnaanut kinguneqarnerlunnissaanik nassuerutiginninnissarput pikkoriffiginngilarput. Matematikimi trin-ini misissuinnissanut tunngatillugu annertuumik oqaasissaqarnaraluartoq matumani ta-makkua ilanngutissanngilakka. Kisiannili oqaatigineqannarsinnaavoq taamatut sulisimagaluarnermi nukit-siarsuarnik atuilussin-naasoqarsimavoq, tassami misissuinerit atuarfimmi atuartitsinermi misissuinnerup siu-nertaa eqqorneqarsimanngim-mat.

Atuartut siunniussatsinnik ilumut angusisimanersut misissuiffiginissaannut allatut ajornartumik sakkunik nutaanik pil-ersitsisariaqarpugut. Misissuineq aalaakkaanerusariaqarpoq – ukiumut ataasiartumik imaluun-niit akulikinnerusumik. Taamaaliornikkut meeqqat ataasiakkaat sumut killissimanersut eqqummaariffigine-qarnerunissaat – atuakkatigui-naanngitsoq – aammali angusassatut siunniussatigit. Minnerunngitsumillu taamaaliornikkut ilinniartitsisut ataasiakkaat atuartitsinerup ingerlanissaanik pilersaarusiornermi ingerlat-sinermilu pingaarutilerujussuarmik sakkussaqartinneqaler-sussaapput. Atuartitsinerup sunik atuartumut pissarsiaqaataaneramik ataavartumik alaatsinaanneqarnissaa pin-gaarute-qartinneqassappat ilinniartitsisut ataasiakkaat taasumalu atuartitaasa sakkussaannik atorsinnaasunik kingu-neqarsinnaalluartaunillu pissarsisimanissaat misissuiffigineqartariaqarpoq. Imaanngilaq ingerlatsinikkut ta-marmiusumik annertoorsuarmillu aqqissussaasumik misissuisoqassasoq. Matumani sakkussat atorsinnaa-sut pineqarput. Atuarfinni arlaqartuni suliaq tamanna aallartereerpoq. Ilutsit assigiinngitsut matumani suliarineqarput, ilaa-tigut ukiu-moortumik misissuinerit. Oqaatigilluaannartiguli, allatut ajornartumik ataatsimoorluta immikkoor-lutalu atorsinnaa-satsinnik nassaarniaqqittariaqarpugut.

Kisitsisinnaanermi angusat pingaaruteqarluinnarput

Qaffasissuseq/appasissuseq atuartorpasuit piginnaasatigit inissisimaffigisaat kisitassani eqqarsaatigisarialinni suliarineqartoq oqaatigilluaannarlugu ajornartorsiornartumiippoq. Tassami assigiinnarpaa umiatsiamik angalasin-naanani aallammillu seqqorsinnaanani umiatsiamik piniariarneq. Siunniussat sammineqarnerulernerisigit misissui-nissamilu sakkussat pitsaanerulersinnerisigit ingerlaneq ajortoq killormut saatissinnaavarput, atuartullu atuagaanut naleqquttunik piginnaasaqartilerlugit.

Skolet til sproglig analfabet

Indførelse af 11.klasse og sprogbad er foreslået til løsningen af folkeskoleelevernes manglende sprog kundskaber

“Hvordan kan man gå ti år i skole uden at kunne lære sprog”, spurgte Claus Jochimsen, fra Piareersarfik Ilulisat, under konferencen Skab Fremtid, der blev holdt i slutningen af januar.

Det illustrerer kernen i folkeskolens problemer med indlæring af sprogfag. Hvordan kan børn gå i skole i ti år og få undervisning i dansk hver dag og derefter gå hjem og se danske og engelske tv-udsendelser, uden at sprogene hænger ved.

Claus Jochimsens spørgsmål under debatten mellem administratorer, uddannelsesinstitutioner, faglige organisationer og politikere fik lov til at hænge i luften og vibrere. Paneldelegerne valgte at ignorere spørgsmålet.

Spørgeren pegede på de krav, som folkeskolen ikke lever op til. Nemlig, at størstedelen af elever, der går ud af folkeskolen ikke er egnede til at fortsætte på uddannelse. “Der må stilles krav, som folkeskolen må leve op til. Og så må sprogundervisningen prioriteres”, sagde Claus Jochimsen.

11.klasse

Formanden for Imak, Sivso Dorph understregede, at netop sprogindlæringen vil blive ved med at være et problem i uddannelsessystemet, hvis ikke det bliver rettet op i folkeskolen.

“Det er en realitet, at elever med udelukkende det grønlandske sprog har de dårligste resultater i folkeskolen. Det er på det grundlag, at vi bliver nødt til at styrke undervisningen i sprogfagene”, sagde han.

Sivso Dorph foreslog desuden genindførelse af 11.klasse i folkeskolen. Det er den klasse, der faldt ud i forbindelse med indførelsen af Atuarfitalak. Det betyder, at de unge kun er 16 år, når de skal fortsætte på en ungdomsuddannelse, der i mange tilfælde forudsætter, at de bliver nødt til at flytte til en anden by og bo i et kollegium.

Naalakkersuisoq for indenrigsanliggender, Anthon Frederiksen pegede på det paradoksale i at Grønland tilrettelægger sit uddannelsessystem fra skorstenen, nemlig uddannelserne adskilt fra fundamentet, folkeskolen.

“Vi må udbygge fundamentet, før vi går videre, vi kan ikke starte fra skorstenen og derefter gå ned og forsøge at sætte fundamentet, så smadrer vi skorstenen”, sagde han.

Lappeløsninger

Ellers var forslagene lappeløsninger for at løse elevernes manglende kundskaber i sprog. Flere foreslog sprogbad, som uddannelsesinstitutioner har haft stor succes med. Et sprogbad i forbindelse med erhvervsuddannelsen vil betyde en forlængelse af uddannelsesforløbet, mente repræsentanten fra GA, Karsten Klausen.

De to højskoler forstandere foreslog højskoleophold efter folkeskolen og gøre højskolerne til en aktiv medspiller i uddannelsesindsatsen. Der er nemlig stor søgning til højskoler. Hvert år modtager højskolerne 500 ansøgninger og kun en lille procentdel kommer ind. En tredje rettede fokus på elevernes manglende selv-værd. Når de ikke kan lære dansk blokerer det hele indlæringsevnen.

Uddannelse på grønlandsk

Formanden for arbejdsgiverforeningen, Nusuka, Geth B.Lynge pegede på de mange ufaglærte, der udgør 60-70 procent af Grønlands befolkning, der føler sig udenfor samfundet.

“De er tabt, de føler sig udenfor. De skal ind og være med til at udvikle samfundet”, sagde han.

Specielt de politiske repræsentanter pegede på det uholdbare i at så mange falder udenfor uddannelsessystemet. Naalakkersuisoq for uddannelse Mimi Karlsen vil have styrket sprogfagene i folkeskolen, mens naalakkersuisoq for erhverv, Ove Karl Berthelsen anbefaler socialrådgivere i folkeskolen.

Medlem i landstingets kultur- og uddannelsesudvalg, Doris Jakobsen vil have grønlandske uddannelser. Hun pegede på den socialpædagogiske uddannelse, der har indført grønlandssproget undervisning.

Det samme efterlyste formanden for Nusuka, der vil have tilsvarende grønlandssprogede uddannelser, som islændingene og færingerne har på deres modersmål. Andre pegede på manglen på uddannede lærere på uddannelsesinstitutionerne.

Elna Egede, journalist

Atuarfik oqaatsinik ilikkagaqarfiunngitsoq

Meeqqat atuarfianni atuartut oqaatsitigut pisinnaasaat killeqarput, tamanna aaqqinniarsinnaasorineqarpoq atureernerup kingorna oqaatsinik ilinniatitsinikkut 11. klassellu eqquteqqinneqarneratigut

“Qanoq ililluni ukiut qulit atuartoqarsinnaava oqaatsinillu ilikkagaqarani”, taama aperivoq Ilulissani Piareersarfimmeersoq Claus Jochimsen ilinniartitaaneq pillugu ataatsimeersuarnermi.

Oqaatsinik pisinnaasaqannginnerup takutippaa meeqqat atuarfiani oqaatsinik atuartitseriaaseq arlaatigut ajoquteqartoq. Meeraq ukiuni qulini ullut tamaasa qallunaatut atuartinneqartarpoq, angerlaruni isiginnaarutikkut qallunaatut tuluttulluunniit aallakaatitassianik isiginnaartarpoq oqaatsilli isertissinnaanngilai.

Claus Jochimsenip apeqqutaa silaannarmi erfatsinneqartut ippoq, oqallittullu tusaanngitsuusaaginarpaat.

Apeqquteqartup meeqqat atuarfiini piumasaqaatit inorsarfigineqarneri tikkuartorpai. Tassami amerlanerpaat meeqqat atuarfiannit anisarpur ilinniakkamillu aallartitsinissaminnik piareersimasaratik.

“Piumasaqaatinik peqartariaqarpoq, oqaatsillu atuartitsisutigineqarneri pingaernerutinneqarnerusariaqaralarput”, Claus Jochimsen oqarpoq.

11. klasse

Imak-imi siulittaasup Sivso Dorhip oqaatsit ajornartorsiutigineqarneri aaqqikkiartussappat meeqqat atuarfiini oqaatsinik atuartitsineq pitsaannerusariaqarsoraa.

“Ilumoorpoq kalaallisuinnaq oqaasillit meeqqat atuarfiini angusaat naammaginanginnerpaajuaannartut. Taamaatumik tamanna tunngavigalugu oqaatsinik atuartitsineq pitsanngorsartariaqarpoq”, Sivso Dorh oqarpoq.

11. klasse atuarfitsialaap eqqunneqarnerata kingorna peerneqarsimagaluartoq eqquteqqinnissaa ujartorjaa. Maannami meeqqat atuarfiini atuartut naammassisarput 16-inik ukioqarlutik, ilinniakkamillu aallartitsisartussaa galuarput. Illoqarfimmulli allamut nuuttartussaagamik ilinniartullu ineqarfiini najugaqalertussaallutik ilaasa ilinniarnissaraluartik kinguartiinnartarpaat.

Nunami namminermi pissutsinut naalakkersuisoq Anthon Frederiksen isumaqarpoq meeqqat atuarfiini atuartitseriaaseq tunngavimmigut anguniakkamigullu assigiinngitsumik inissisimasooq.

“Atuarfitsialaap tunngavia ingerlaqqilertinnata aaqqeqqaartariaqarparput. Soorlumi pujoorfik tunngavim-

migut iluamik sananeqarsimanngikkuni sequmittartoq”, Anthon Frederiksen oqarpoq.

Aaqqiigallarnert

Oqaatsit tungaasigut meeqqat piginnaasakippallaarnerinut aaqqiigasuarnermik siunnersuuteqartoqarpoq. GA-mit aallartitaq Karsten Klausen isumaqarpoq inuussutissarsiutinik ilinniartitsinermi ilinniarneq sivitsorneqarsinnaasoq, taamaalilluni ilinniartut oqaatsinik ilinniartitsisoqassappat. Højskolit marluk forstanderii isumaqarput ilinniartitaanerup aaqqissuussaanerani peqataatinneqarnerugaluarnik iluaqutaaassasoq. Højskolinummi qinnuteqartartut ukiut 500-it missaaniittarput, amerlanngitsuinnaallu kisimik qinnuteqarnerminni tigusaasarlutik.

Oqaatsinik piginnaasaqannginnerup kingunerisaanik atuartut imminut tatigiunnaartartut aamma eqqaaneqartunut ilaapput. Tassami qallunaatut ilinniarsinnaanngikkaangamik ilikkarsinnaanerat killeqalertarpoq.

Kalaallisuinnaq oqaasilinnut ilinniartiit

Sulisitsisut peqatigiiffiata Nusuka-p siulittaasuata Gerth B. Lyngep oqariatuutigaa nunatsinni innuttaasut 60-70 procentii ilinniarsimanngitsut inuiaqatigiinni akulerusi-manngitsutut misigisartut.

“Taakku katataasimasutut misigisarput, inuiaqatigiilli ineriartortinneqassappata peqataasariaqarput”, Gerth B. Lynge oqarpoq.

Politikerit arlallit eqqartugaasa ilagaat sooq taama amerlatigisut ilinnianngitsoortartut. Ilinniartitaaner-mut naalakkersuisup Mimi Karlsenip oqaatsinik atu-artitsineq nukittorsarusuppaa, aatsitassarsiormillii naalakkersuisup Ove Karl Berthelsenip atuarfinni social-rådgivereqalernissaa ujartoraa.

Inatsisartuni kultureqarnermut ilinniartitaanermullu ataatsimiitsitaliami ilaasortap Doris Jakobsenip ilinniartitaanerit kalaallisut ingerlanneqartut eqqunneqarnissaa kissaati-gaa. Soorlumi inulerinermik ilinniartitsinerit arlallit kalaal-lisuinnaq ingerlanneqartareersut.

Nusuka-mit tamanna aamma isumaqatigineqarpoq. Ilanngullugulu eqqaallugu Savalimmiuni Islandimilu oqaatsitik nammineq atorlugit ilinniartitsisartut.

Taakku taama isumaqartut ilaasa tikkuarpaat ilinniartitsis-ussaaleqinerujussuaq.

Elna Egede, journalist

Alfredip oqaatsit sisamat sapinngilai

Meeqqat atuarfiani GU-milu piumasaqaatit annikillisinneqassappata ajornartorsiutaalersinnaasoq 20-nik ukiullip GU Aasianneersup annilaangtigaa

Oqaatsinik kisitsinermillu piginnaasakinnerit ilinniarnermut unitsitsinnartarnermut peqputaqaataapput. Aammali inuusuttoqarpoq taakkuninnga piginnaaneqarluartunik. Taakku ilagaat Alfred Mølgaard Qeqertarsuarneersaq, maannakkullu 3. GU-mi ilinniartoq. Oqaatsit sisamat oqaaserai ilinniartullu peqatigiiffianni KIK-mi suleqataavoq.

Kalaallisut oqaaseqaqqaartuunini inuunermini ajornartorsiutiginnisaannarpaa. Kalaallisut oqaaseqarnermini saniatigut oqaatsinik allanik pingasunik atuisinnaavoq, tassa qallunaatut, tuluttut portugisullu. Alfredip imminut tatiginera ersarilluinnarpoq. Ilinniartitaaneq pillugu ataatsimeersuarnerup nalaani arnaq alla inuusuttunnguaq Sisimiuneersaq peqatigalugu Hotel Hvide Falkimi ullaak-korsioraangamik qiimalluartaqput. Ilinniartitaaneq pillugu ataatsimeersuarnermi Siunissaq Pilersiguk-mi peqataasut "utoqqaat" akornanniileraagamik qiimmassaalluartaqput. Inuunermilu nuannaarutiginninnerat illallattaasarneralu ersarittaqaq.

Portugal

Alfred GU-lertinnani Portugalimi high schoolimi atuarsimavoq. Tassani piumasaqaatit Qeqertarsuarmini atuarfianit sakkortunerupput.

"Kisitsinermi, fysikimi atuartsissutigineqartunilu allani piumasaqaatini qaffasissorujussuarni atuartinneqartarpunga. High school Portugalimi Atuarfitsialammi trinit pingajuattut ippoq. Taamaakkaluartoq aatsaat 3. GU-mi aallartikkama high schoolimi atuarsimasagut pilerpagut, Tamanna naammaginangilaq", Alfred Mølgaard oqarpoq. Meeqqat atuarfiani GU-milu piumasaqaatit annikillisinneqassappata, Danmarkimut nunanulluunniit allanut ilinniariartortussanut ajornartorsiutaalersinnaasoq Alfred Mølgaardip aarleqqutigaa.

"Isumaqarpunga meeqqat atuarfiani GU-milu piumasaqaatit annikilligaluttuinnartut. Danmarkimut nunanulluunniit atuariartussagutta tamanna ajornartorsiutigilersinnaavarput. Nunatsinnimi meeqqat atuarfiisa nunani allani ilinnialernissatsinnut piukkunnarsarlutaasavaatigut. Nunani allani ilinniarnera ingerlatilissagaluarukku assut pikkunartorsiussangavunga", Alfred oqarpoq.

11. klasse

GU-mut iserniarluni piumasaqaatit annertunerulertariaqartut Alfred Mølgaardip ujjartorpaa. Agguaqatigiisillugumi 5-imik 6-imilluunniit karakterillit GU-mut isertalissagaluarpata atuaqataasussanut aamma kinguarsaataasinnaammata.

"Ajoinfissaqartinngilara agguaqatigiisillugu 8-mik karaktereqarluni aatsaat isertoqasinnaaleraluarpat", Alfred Mølgaard oqarpoq.

Taassuma aamma 11. klasse eqqunneqaqqissagaluarpat ajoriffissaqartinngilaa. Tassami 1. GU ingerlatsillugu ilaanneeriarluni meeqqat atuarfiani atuarnikuusat ingerlateqqiinnarneqartarmata.

Alfred Mølgaardip nassuerutigaa meeqqat atuarfiani atuartilluni atuartuulluarpallaarsimanani.

"Assut karakteriluppunga. Misilitsissutissalli aalajangiisut tikikkatsigit ajunngilluinnartunik angusaqarpunga. Allaat ilinniartitsisut tupigusuutigaat", Alfred Mølgaard oqarpoq. Meeqqat atuarfiani atuartuulluarsimanninneq aamma GU-mi atuuppoq. Alfred Mølgaardimi fiistillattaasarpog.

"Tassa imminut piumaffiginerusariaqalerpunga", 3. GU-mi oqarpoq.

Alfred Mølgaardip takorloortarpaa nakorsanngornissani imaluunniit tarnip pissusaanik immikkut ilisimasalittut ilinniarnissani. Maannali soqutigisai allarlunarmut saasimapput. Aatsitassarsionermut tunngasunik suliaqarusuppoq. Cairnikkut misileraallutik qillerinerat Alfred Mølgaardip tiguartiffigilluarsimavaa.

"Tuluttummi oqalussinnaavunga. Unnukkullu imerniartarfimmi sulitillunga qillerinermik suliaqartut oqaloqatigillat-taasarpakka, assut pissanganartarpoq", Alfred Mølgaard oqarpoq.

Aasamut GU naammassiguniuk sumut ingerlaqqissalluni aalajanginngilaq.

Elna Egede, journalist

Aana Alfred Mølgaardi ilinniartut peqatigiiffianni KIK-mi suleqatigisartakkani peqatigalugu

Alfred kan klare sig på fire sprog

En 20-årig fra GU i Aasiaat advarer mod at sænke kravene i folkeskolen og GU, fordi det kan give problemer videre i uddannelsen

Sprogfagene og matematik sammen med den manglende selvværd er de største stopklodser, når de unge skal videre på uddannelsen. Men der findes også unge, der bare bryder disse barrierer og stormer frem. Det sker for eksempel for Alfred Mølgaard fra Qeqertarsuaq, der går på 3.GU i Aasiaat og som kan klare sig på fire sprog og er aktiv i de uddannelsessøgendes organisation, KIK. Hans grønlandske modersmål er på ingen måde en hindring for hans færd gennem livet. Han har tilegnet sig tre andre sprog, dansk, engelsk og portugisisk uden de store problemer. Selvsikkerheden lyser ud af det unge menneske, der er blevet installeret på Hotel Hvide Falk i Ilulissat under konferencen. Han sidder som regel sammen med en ung kvinde fra GU i Sisimiut, der også repræsenterer KIK på konferencen.

Foto: Elna Egede

Alfred Mølgaard fra GU i Aasiaat i samtale med sin kollega fra de studerendes organisation, KIK.

Lattermildheden og livsglæden lyser ud af de to unge mennesker, når de sammen med de "gamle" deltagere på konferencen indtager deres morgenmåltid i det dunkle lokale, der trykker konversationen blandt deltagerne under konferencen, Skab Fremtid.

Portugal

Alfred har før han kom på GU været udvekslingsstudent i Portugal, hvor han gik på high school, der havde et betydeligt højere niveau end hans folkeskole i Qeqertarsuaq.

"Jeg blev undervist i matematik, fysik og andre fag på et meget højere niveau. High School i Portugal kan sammenlignes med trin tre i Atuarfitsialak. Det er først i 3.GU, at jeg nu er blevet præsenteret for det pensum, jeg overværede i Portugal. Det synes, jeg er lidt sørgeligt", siger Alfred Mølgaard.

Han advarer mod hele tiden at sænke niveauet i folkeskolen og GU. Det vil nemlig give store problemer for de unge, hvis de fortsætter med deres uddannelse i Danmark eller udlandet.

"Jeg mener, at niveauet både i folkeskolen og GU hele tiden bliver sænket. Det er ikke godt, hvis vi skal kunne klare os, når vi går videre på uddannelse i Danmark eller udlandet. Det er meningen, at skolen og GU skal ruste os til også til at kunne tage uddannelse uden for Grønland. Jeg tror, jeg får det rigtig svært, når skal fortsætte min uddannelse i udlandet", siger han.

11.klasse

Alfred Mølgaard mener også, at adgangskravene i GU skal skærpes, fordi det kan være med til at sænke niveauet for alle, hvis for mange kommer med karakterer helt ned til et gennemsnit på mellem 5 og 6.

"Jeg ville ikke have noget imod, hvis kravet blev sat til 8", siger han.

Alfred går også ind for, at genindføre 11.klasse. I dag er man tilbøjelige til at fortsætte folkeskolens pensum i 1.GU.

Alfred Mølgaard understreger, at han selv ikke har været en god elev i folkeskolen.

"Jeg fik gennemgående dårlige karakterer. Men under den afsluttende prøve, fik jeg rigtig gode karakterer. Selv lærerne undrede sig over mine resultater", siger han.

Alfred erkender også, at han ikke er en mønsterelev i GU. Fester og sociale relationer har fyldt rigeligt i år.

"Jeg må tage mig sammen", siger han.

Alfred Mølgaard har drømt om at blive læge eller psykolog. Men lige nu har han fattet interesse for råstofudvinding, som forhåbentlig er Grønlands fremtid. Cairns prøveboringer har gjort et dybt indtryk på ham.

"Jeg kan jo tale engelsk, og det var spændende at snakke med borefolkene, når jeg var på aftenarbejde på værtshuset", siger han.

Han har dog ikke besluttet, hvor han vil fortsætte sin uddannelse efter sommerferien.

Elna Egede, journalist

Facebook - d dine kolleger og dig

Chris Paton, Qaanaaq

Hvem har ikke hørt om Facebook?

Mere nøjagtig burde man nok spørge: Hvem er ikke på Facebook?

Som I udmærket godt ved, har de fleste elever en Facebookprofil, som de anvender hyppigt, hvis ikke dagligt. Jeg er - som så mange andre lærere - også på Facebook, og det er spændende at følge Facebook's udvikling her i Grønland.

Facebook er en social netværksside, som er bleven meget populær i de seneste år, og som er meget omtalt i medierne, både her i Grønland og i vores omverden. Det som gør Facebook spændende, og dermed er med til at øge den succes, er blandt andet den måde, den bringer os sammen på, uanset hvor mange kilometre og hvor høje bjerge, der er mellem os og vores venner. Det er typisk at venner ofte er dem, der kender hinanden ude i virkeligheden og deriblandt familiemedlemmer. Faktisk befinder vores Facebookvenner og -bekendte sig ofte i denne samme by eller bygd, som én selv - ja, ofte kan man finde flere af dem på skolen, i klassen eller på lærerværelset. Når man er over 13 år, kan man oprette en Facebookprofil.

Facebook er ikke længere adskilt fra vores fysiske verden, og for unge grønlændere, vores elever inklusive, er Facebook en del af dagligdagen.

Derfor skal lærere beskæftige sig med Facebook

Og hvad så, siger I? - Hvad har det at gøre med mig og mit arbejde?

Måske ikke så meget lige nu, men det kommer til at fylde mere og mere, også selv om man måske ikke selv har en Facebookprofil og aldrig har drømt om at få en.

Den udvikling vores samfund er i gang med, omfatter i høj grad de nye sociale media som her er repræsenteret ved Facebook. Faktum er vi ikke kan komme uden om Facebook.

Det revolutionerende ved denne webside er, at uden at bruge ret meget energi, kan én person mobilisere en bevægelse og sætte noget i gang, som kan påvirke alles dagligdag, ja selv vores dagligdag på skolen.

De gør det ved at påvirke deres Facebookvennekreds, som kan være meget større end den vennekreds, de ser til daglig. Deres Facebookvenner bliver påvirkede og inspirerede og lige pludselig har man en mindre hær af motiverede mennesker i gang med at følge en sag - og giver deres mening til kende.

Man skal ikke længere høre, at man ikke kan gøre noget ved noget. Nej, tværtimod, nu kan selv den mest stille pige i 8.klasse sætte en hel masse i gang blot ved at skrive noget på Facebook.

Spørgsmålet er så igen: Hvad har det at gøre med mig? - Jeg er lærer.

Du er måske mere synlig end du bryder dig om

Lade mig give et par eksempler: Jeg har, som mange andre lærere, elever som venner på Facebook. Jeg lavede

dine elever,

en personlig regel, om at jeg kun ville modtage venneanmodninger fra elever, jeg ville ikke selv søge dem som venner. Da jeg kom på Facebook i 2008 begyndte jeg at lede efter venner, bl.a. kolleger på skolen, og så dukkede det første par elever op, som ville have mig som ven. Det er da bare hyggeligt, syntes jeg, og det var det. Derfra blev det mere og mere interessant, jo flere venner jeg fik. Nu kunne jeg faktisk læse og se, hvad alle disse mennesker lavede i deres fritid.

Jeg kunne bl.a. se, at en af mine kolleger havde en god tur til butikken en dag. Sjovt nok syntes jeg, for hun var da sygemeldt på skolen. Endnu sjovere var det, at ledelsen også var i blandt lærerens venner på Facebook, og de kunne naturligvis også læse om hendes gode tur i butikken.

Mere interessant for mig var det den dag, hvor to elever havde sagt at de gerne ville på toilettet i løbet af en af mine timer. Det fik de så lov til. Jeg blev dog overrasket senere, da jeg så, at de to elever havde taget et billede på deres mobil, imens de stod lige udenfor skolens dør og røg cigaretter. De havde uploadede deres billede til Facebook, og da Facebook informere alle, som er venner, om den nyeste status med dato og klokkeslet, alle kommentarer og alle billeder, som man har offentlig gjort, så kunne jeg tydeligt se, at de ikke kun havde været på toilettet i min time.

Venner og uvenner på Facebook

Et godt spørgsmål kunne så være, hvordan man håndterer den slags?

Jo mere tid man bruger på Facebook, jo mere interessant bliver det, og jo mere påvirker det ens dagligdag.

Der er forskellige ting man kan gøre, for at sørge for både at alle kan se, hvad man laver og samtidig lukke flere mennesker ude af ens profil.

Men det er altså ikke nok at blive "uvenner" med nogen på Facebook, for de kan stadig følge med dine aktiviteter, hvis I har fælles venner.

Det kan blandt andet foregå ved at anvende den funktion,

som hedder "tagging".

Det er for eksempel muligt at sætte et "tag" i alle billeder af en ven ved at klik på billedet og skrive personens navn. Facebook er så indrettet således at alt, hvad der sker omkring denne person deles. Du får at vide, at én har "tagged" dig, og det får alle andre også at vide - også dem man ikke er venner med, blot man har fælles venner. Derfor kunne jeg se eleverne ryge.

Der er mange billeder af mig på Facebook.

Da eleverne også har mobilen i klassen, er der også blevet taget nogle billeder af mig i løbet af timerne. Det opdager jeg først, når jeg senere ser billederne på Facebook, fordi en elev har "tagged" mig, og jeg derfor får besked. Billedet behøver ikke at være usmageligt, men det ville da have været rart at vide, at man blev fotograferet.

Du, som indtil nu ikke har tænkt ret meget på Facebook, er måske også blevet taget på et billede, men hvordan kan du vide det?

Det er lidt tankevækkende, ikke?

Den virtuelle verden er også din verden

Facebook er her for at blive, og det er blevet utroligt populært på relativ kort tid - også i Grønland.

Jeg har flere historier om, hvad der kan ske på Facebook, men min mening med denne artikel er bare, at gøre jer opmærksom på nogle af de ting, som kan ske i den såkaldte virtuelle verden. En verden, som du måske opfattede som meget langt væk, indtil du læste denne artikel.

Jeg vil bare sige, at den er tættere på end du tror, og - ligesom Arto - er den meget populær blandt vores elever og kolleger. Derfor skal vi bruge noget tid på at lære den bedre at kende, og sikre os en bedre forståelse af, hvordan den kan præge vores daglige dag og natten med, for selv når du sover, eller bare ikke er på, fortsætter Facebook med at dele oplysningerne om dig.

I næste udgave af Ilinniartitsisoq vil jeg skrive videre om fænomenet, og give nogle ideer om, hvordan Facebook kan anvendes på en positiv måde, og om hvilken betydning det kan have både for vores undervisning og vores samarbejde.

Facebook – a suleqqatitit illillu

*Kiap Facebook tusarsimanngilaa?
Imaluunniit aperilluaannarluni: Kina Face-
bookimiinngila?*

*Tamassi ilisimareerparsi atuartut amerlanersaat
Facebookimi nittarta-gaqarput taannalu ullut
tamaasaanngikkuni akulikitsumik atortarpaat.
Uanga aamma - ilinniartitsisorpassuit assigalu-
git –Facebookimiippunga, Kalaallit Nunaanni
Facebookip ator neqarnera ineriartorneralu ma-
linnaaffigalugit pissangaqaaq.*

Facebook quppersagaavoq inunnit tamanit ator neqarsin-
naasoq, ukiunilu kingullerni nuannarineqale-ralluttuinnar-
toq, tusagassiuutitigullu oqallisaasorujussuulluni maani
Kalaallit Nunaanni silarsuullu sinnerani.

Facebookip pissanganarneranut pissutaasoq, aamma-
lumi taassuma nuannarineqarneranut pissutaa-soq tassa
taassuma arlaatigut immitsinnut attaveqarfigilersimma-
tigut, apeqqutaatinnagu ikinnguti-gullu qanoq immitsinnut
ungasitsigigaluaruttaluunniit, qaninnerulersittarmatigut.
Attaveqatigiit-tartummi tassaaneruserput ikinngutigiit,
ulluinnarni inuunermi ilisarisisamasariit tamakkununggalu
ilaallutik ilaqutariit. Facebook aqqutigalugu ilisarilersima-
savut nunaqqatigigajuttarpavut, tassa illo-qarfeqatigalugit
imaluunniit nunaqarfeqatigalugit – taakkua ilaat allaat
atuarfitsinnissinnaasarput, imaluunniit atuaqatigiit inaan-
niissinnaasarlutik, imaluunniit ilinniartitsisut inaanis-
sinnaallutik. 13-inimmi ukiogalersimagaani Facebookimi
nittartagartaartoqarsinnaavoq.

Facebookimi sumi inissisimaneq apeqqutaajunnaarniku-
uvoq, kalaallinullu inuusuttunut, atuartita-vut ilanngullugit,
ulluinnarsiutaavoq.

**Taamaammat ilinniartitsisut Facebookimik sam-
misaqartariaqarput.**

Oqassajunnarsivusi soormi? – Sulinerma tamanna sussa-
ilinniartitsisoq 18

gamiuk?

Maannakkummi immaqa soqutaavallaanngilaq, kisianni
annertusigalluttuinnarpoq, aamma Facebookimi nittaarta-
gaqanngikkaluaraanniluunniit aammalu taamaattutaas-
sannaanngilluaasaralua-raanniluunniit.

Inuiaqatigiittut ineriartorneq aallartereerparput, aam-
malu ineriartornermi tassani nittartakkat kik-kunnilluunniit
ator neqarsinnaasut, soorlu Facebook, ilaapput. Piviusorli
unaavoq, Facebook pinngit-soorsinnaanngilarput.
Qarasaasiatigut nittartatakkap taassuma sunniute-
qarnerujussua tassa, inuup ataatsilluunniit nukimmik
annertunerusumik atueqqaarani sorujussuarmik aallartit-
sisinnaanera, inuiaqatigiinni ulluinnarni ingerlatsinermut
sunniuteqarsinnaasumik, allaat ulluinnarni atuarfitsinni
pissutsit aammattaaq tassuuna kalluarneqarsinnaapput.
Taamaaliortoqarsinnaavoq Facebook aqqutigalugu attavi-
gisartakkat kalluarnerisigut, tassuunilu at-tavigisartakkat
ulluinnarni naapittakkanit amerlanerujussuusinnaap-
put. Facebook aqqutigalugu attavigisartakkat sun-
nerneqarsinnaapput isumaqataatilerneqarsinnaallutillu,
taamaalippallu sunnertittut amerliartupallassinnaapput,
tamatumalu kingunerisinnaava isuma aalajangersimasog
atorlugu inuit ikigisassaannigut sunnerneqarsinnaam-
mata – taannalu aqqutigalugu isummaminnik saqqummii-
sinnaallutik.

Ullumikkut qanoq iliuuseqarfigineqarsinnaanngin-
neranik utoqqatsissuteqarneq tusaqqittariaqanngilaq.
Taamaanngilluinnarpormi, ullumikkumi niviarsiarluunniit
8. klassemi nipaannerpaaq Facebook aqqutigalugu allan-
narmigut sorujussuarmik aallartitsisinnaavoq.
Immaqalu suli imatut imminut apereqqissinnaavutit: Uan-
gami tamanna sussagakku? – Ilinniartitsi-suinnaavunga.

**Immaqa ilinnut tunngatillugu saqqummiukkusutannit
annertunerusut saqqumilereerput**

Assersuutini saqqummiussilaarlanga: Uanga, ilinniartit-
sisut allarpassuit assigalugit, atuartunik Facebookikkut
ikinnguteqarpunga. Ungalu nammineerlunga inuttut

atuartitatit,

aalajangiusimasara tassa taamaallaat atuartut ikinngutiginiarlunga namminneerlutik saaffignikkaangata akuerisarnissaat. U-anga nammineerlunga Facebook aqutigalugu atuartunik ikinngutissarsiortarniarnanga. 2008-mi Facebookimut ilanngukkama ikinngutissannik ujaasilerpunga, aamma taakkununga ilaapput atuarfimmi suleqatikka, taavalu atuartut marlussuit ikinngutiginiarlunga saaffigaannga. Eqqarsarpu-nga: Takkuuk ajunngissusia, - allamik naamik.

Tassuuna ikinngutitaat amerliartortillugit soqutiginarsigaluttuinnarpoq. Maannami inuit taakkua sunngiffimminni sulerinersut atuarsinnaanngorpara.

Tassani ilaatigut takusinnaalerpara, ullut ilaanni ikinngutima ilaat pisiniarfiliarsimasooq iluatsitsilluarsimasorlu.

Qujanassusiami, eqqaalerparali ulloq taannarpiaq naparsimanerarluni atuarfimmut nalunaarnikuusoq.

Sulilu pissangarnarnerulerpoq, tassami atuarfimmi aqutsisut ilaat ilinniartitsisup Facebookikkut ikinngutaanut ilaammata, taakkualu tassa pisiniarfiliarnermini iluatsitsinera soorunami atuarsinnaavaat.

Uannullu ullut ilaanni soqutiginartumik pisoqarpoq, tassa ulloq taanna atuartitsinermi atuartitakka marluk ataatsikkut perusuersariartorniarlutik aperimmata. Akueraakkalumi. Kisiannili kingusinne-rusuklut tupaallaatigisara tassa piffissami tassanerpiaq atuafiup silataatunginnguaaniillutik pujortar-lutik imminnut mobilertik atorlugu assilisimmammata. Assilisatik oploaderlugit Facebookikkut saq-qummersissimavaat, Facebookillu assit nutaanerpaat ikkunneqarnerat ullulerlugu nalunaaqutaalu allallugu Facebookikkut ikinngutaanut tamanut nalunaarutigaa, tassa assiit tamaasa oqaaseqaatillu tamaasa ingerlateqqinneqarsimmammata ingerlaannarlugu takusinnaavara perusuersartarfiliarlutik anigamik perusuersartarfimmiis-simannigitsut.

Facebookikkut ikinngutigiinneq akeqqersimaarnerlu
Tullinnguullugu apeqqutigineqarsinnaasooq tassa, tamakkua qanoq ingerlanneqarsinnaappat?

Facebookimik atuinerlut piffissamik annertusiartortitsineq ilutigalugu, Facebook soqutiginarsiga-luttuinnar-tarpoq, ulluinnatsinnullu sunniuteqaleraluttuinnartarluni. Qanoq iliuuseqarnissamut periar-fissat arlaqarput, soorlu qanoq iliuuseqarnerit tamanit takuneqarsinnaanngortis-sinnaallugit tamanna-lu ilutigalugu inuit arlaqartut nittartakkamut isersinnaajunnaartissinnaallugit.

Kisiannili Facebookimi "akeqqernej" naammanngilaq, tassami "akeqqiussap" sulerinersutit sulil malinnaaffigisinaammagu, tassa ataatsimoorlusi ikinngutigisarsi aqutigalugu.

Tamanna pisinnaavoq periarfissaq "Tagging"-imik taaneqartartoq atorlugu.

Soorlu assersuutigalugu ikinngutit aalajangersimasooq pil-lugu assiliaatitit tamaasa "tag"-imik ikkus-siffigisinnaavatit,

taava assiliaq nalaariarlugu toorlugu taavalu atia allallu-gu. Facebook aammattaaq imatut aaqqissugaavoq inuup pineqartup qanoq iliorneri tamarmik siammarneqartarlutik. Ilisimatin-neqassaatit inummit allamiit "tagged"-neqarsi-mallutit, tamannalu attavinnut tamanut siammarneqar-tarpoq illit ikinngutiginnigisaraluannulluunniit, tassa illit allarluninarlu inummik aalajangersimasu-mik ilisarisima-saqarnersi pissutigalugu.

Taamaammat atuartut atuarfup silatinnguani pujortartut takusinnaavakka.

Facebookimi uanga asserpassuaqarpunga.

Atuatummi mobilitik klassetut iniminnut eqquttar-paat, atuartitamalu atuartitsininni assilisarpaan-nga. Tamannali aatsaat paasivara kingusinnerusuklut Facebookimi assit isiginnaarlugit, tassami atuartitama ataatsip "tagged"-ersimmammanga, taamaattumillu nalu-naarfigneqarlunga.

Asseq ajualannartutut isikkoqartariaqanngilaq, kisiannili iluassagaluqaq kiap assilisimagaanga paasisinnaa-galuarukku, kisianni qanoq illilit?

Tamanna eqqarsarnartoqannginnerluni, ilaa?

Qarasaasiatigut isiginnaarutitigullu silarsuaq aamma illit silarsuaraat

Facebook atasussatut pilersinneqarsimavoq, piffissallu sivikitsuinnaap iluani nuannarineqartorujus-suannngorsi-malluni – aamma Kalaallit Nunaanni.

Facebookimi qanoq pisoqarsinnaanera pillugu oqaluttu-anik arlalinnik tusarsimavunga, kisianni ma-tuminnga alla-gaqarnikkut isumaqaannarpunga pissutsit assigiinngitsut eqqumaffigineqarnissaat kaammattuutigineqartariaqartoq, tassami qarasaasiat aqutigalugit silarsuatsinni pisartut eqqumaffi-gisariaqarmata. Silarsuaq immaqa illit ungasis-sorujussuurtut, una ilanngussaq atuannikkallaraku, isigisimasaralut.

Oqaatigiinnarusuppara ilimagisanniit qaninniararsuum-mat, soorlu aamma Arto taamaattoq – aam-malumi atuartuutitta suleqatittalu nuannareqaat. Taamaattumillu ilinniarniarlugu piffissaq annertoq atortariaqarparput,taa maaliornikkut ulluinnarni atukkatsinut, soorunami un-nuaklut sinikkaluarutta-luunniit ingerlaannarmat paasin-ninnerput pitsaanerulersittariaqarparput, Facebookimi illit pillutit paasissutissanik peqaruni ingerlasuassammat. Tullianik ilinniartitsisoq-p saqqummernissaanut tamanna pillugu una nangillugu allagaqaqqissaa-nga, tassanilu Facebookip pitsaasumik atorneqarsinnaanera pillugu aammalu atuartitsinitsinnut taamatullu suleqatigiinnitsin-nut qanoq isumaqarnera pillugu siunnersuuteqassaanga.

Chris Paton, Qaanaaq

Atuarfik ilinniartuullu imminnut attaveqanngitsut

Meeqqat atuarfiannit naammassisartut ikinerussuteqartut ilinniagaqalersartullu sammineqartorujussuupput. Sinnerili amerlanerussuteqartut eqqartorneqanngillat

Naatsorsueqqissaarnerit ila atoruminaqaat. Ilinniartitaanermut naalakkersuisoq qanittukku tusagassiuutitut nalunaarummini allappoq meeqqat atuarfiani atuartut 10 procentii ilinniagaqalernissaminut naleqqutinngitsut. Taakkuupput katataasartut.

Naalakkersuisut atuarmasaat tassaavoq, atuartut 90 procentii tassaasut nukittuut ajunngitsumillu ingerlasut. Kisitsisit takutippaat atuartut 10 procentii sanngiitsuusut, 22 procentii nukittuujusut, 68 procentiilu ajunngitsumik ingerlasut. Eqqortortutulli isikkoqartuussaartoq aamma allatut paasineqarsinnaavoq.

Kisitsisinimi takutippaat atuartut pitsaasutut nalilerneqartut pingajorarterutaannaat ilinniakkamik naammassinissinnaasut. Taakkuupput "pitsaasumik ajunngitsumik ingerlasut". Sinnerili affaasa missaaniittut tassaapput "pitsaasumik ingerlasuni ajornerusumik ingerlasut". Taakkuupput meeqqat atuarfiini atuartut affangajaat.

Qallunaatut oqalunniarnertik ajornartorsiutigikkajuppaat ikittuinnaallu ilinniakkamik aallartitsisarput. Atuartitsissutigineqartuni allani ajunnginnerusumik angusaqartarput. Imminnulli tatiginerat annikitsuusarpoq, suullu pikkoriffignerlugit iluamik takusinnaaneq ajorpaat.

"Pitsaasumik ingerlasuni ajornerusumik ingerlasut" qanoq inissisimanerat takugaanni amiilaarnartumik takussutissaqarpoq. Tassa imaappoq atuartut pingasuungaangata marluk ilinniaqqinnissaminut piareersimaneq ajortut.

Sinneruttut amerlanerussuteqartut

Atuartut meeqqat atuarfiannik naammassinnittussat 42 procentii immiut tatiginnerminnik ajornartorsiuteqanngillat, suullu pikkoriffignerlugit nalornisiginngilaat. Taakku-nannga amerlanerit ingerlaannartumik ilinniaqqinnissaminut aallartitsisinnaasarpot.

Inuusuttut ilinniakkamik aallartitsisut sisamaagaangata ataaseq ilinniarnerninik unitsitsiinnartarpoq. Misissuinermilu tunngavilersuutitaqanngitsumik oqaasiinnakkut oqaatigineqarpoq unitsitsiinnartut ilaat ilinniakkamik aallartitseqqittartut. Taamaakkaluartoq ilinniakkamik aallartitseqqittut qasserpiaat naammassinnittarneri qanoq amerlatiginerinik erseqqissumik takussutissaqanngilaq. Atuartulli amerlanerussuteqarlutartut ilinnialersinnaangillat, tamaalillunilu sinneruttunik taaneqartartut ilinnialersartunit amerlanerujussuupput.

Taamaattumillu amerlanerussuteqartut taakku sumunngartarpat. Tamanna ilinniartitaaneq pillugu ataatsimeersuarnermi siunissaq pilersiguk-mik taaguuteqartumi akissutissaqartinneqanngilaq. Unitsitsiinnartartulli ikiorsiissutinik inuuniuteqartartut ilimanarluinnarpoq.

Atuartut pingasuugaangata ataaseq kisimi ingerlaannartumik ilinniakkamik aallartitsisinnaasoq Namminersorlutik Oqartussat kisitsisaataanni ersepoq.

Akileraartarnermut atugarissaarnermullu ataatsimiitsitaliarsuarmut oqariartuutigineqarpoq ilinniakkaminnik naammassinnittartut qiviaraanni naammassinnittut kisimik uuttuutigineqarsinnaanngitsut, aammali ilinniakkaminnik unitsitsiinnartut nalilersuineri isiginiarneqartariaqartoq. Aningaasarpasuit isertinneqarsinnaapput ilinniartitsinikkut. Akileraartarnermut atugarissaarnermullu ataatsimiitsitaliarsuup misissorsimavaa inuk pisortanit ikiorserneqartariaqalersimasoq SIK-mi aningaasarsianut ikaarsaaraangat 220.000 koruuninik ileqqaagaqarnermik kinguneqartartoq.

Taama inissisimaneq ingerlaannarsinnaanngilaq. Tassami inunnut, isumaginninnermut aningaasaqarnikkullu sunniutigisinnaasai ajorput.

Piffissanngorpoq

Ilinniartitaaneq pillugu suliniuteqartut akileraartarnermut atugarissaarnermullu ataatsimiitsitaliarsuup siulittaasuata allagaa takugamikku kamaammilaavissorsimassapput. Tassani allaqqavoq ilinniartitaaneq pillugu suliniuteqartut qanoq suliniuteqarsimanerat.

Nunarpummi taama ingerlaannassappat kingunerlorujussuarsinnaavoq. Ilinniagaqarneq ajortut taama amerlatigitillugit politikert atorfillillu ukiuni kingullerni tallimani suliniuteqarsimagaluartut maannangaaq sakkortunerusumik iliuuseqartariaqalerput.

Professor Torben M. Andersenip ilinniartitaaneq pillugu ataatsimeersuarnissamut qaaqqusinermini ilaatigut allap-

paa piffissanngortoq kikkulluunniit ilinniakkamik naammassinninnissaanut qulakkeerinninnissaq aatsaat taama pingaartigisoq. Piffissanngortorlu ilinniartut ineqarfissaanik sanaartornissaq aamma piffissaq ungasinnerusoq eqqarsaatigalugu pilersaarusiortoqartariaqalersoq. Kiisalu aalajangernernik ajornaraluartunilluunniit aaljanagiussisoqartariaqalersoq.

Akileraartarnermut atugarissaarnermullu ataatsimiitsitaliarsuup tamanna erseqqissarpaa naqinnernik aappalut-tunik angisuunik allalluni piffissanngortoq ilinniartitaanerup aallunneqalernissaa.

Taamaanngippammi kalaallinut inuiaqatigiinnut akisoorujussuarmik kinguneqarsinnaavoq. Kikkut tamarmik pilliuteqartariaqalerput inuiaqatigiinnimi ingerlalluarusut-tuni bloktiskudinillu pilersorneqartuni tamanna attatiinarneqarsinnaanngilaq.

Akileraartarnermut atugarsissaarnermullu ataatsimiitsitaliarsuup atuartut ukiumi naammasseqatigiit marluk ilinniartarnerannut tunngatillugu misissuisimavoq. Tamannali ajunngitsuusinnaasumik takussutissaqarpallaanngilaq. Tassa 1971-imit 1976-ip tungaanut inunngorsimasut kiisalu 1981-imit 1986-ip tungaanut inunngorsimasut ilin-niarusussuseqarnerat tunuarternertulluunniit taaneqarsinnaammat.

Ingen link mellem skole og uddannelse

Der er stor fokus på mindretallet af afgangsklasser fra folkeskolen, der får en uddannelse. Restgruppen, der udgør et flertal af eleverne på skolens afgangsklasser er et ubeskrevet blad

Statistik er taknemmeligt. Landsstyremedlemmet for uddannelse skrev for nylig i en pressemeddelelse at 10 procent af folkeskolens elever er fortabt i uddannelsessystemet. Det er de svage elever. Her fremgår det i landsstyrets tolkning, at hele 90 procent af alle elever enten er stærke eller gode. En fin statistisk lagkage viser, at 10 procent er svage elever, 22 procent er stærke og hele 68 procent er gode elever. Men det er dog en sandhed med modifikationer. Det viser sig nemlig, at det kun er godt hver tredje af de gode elever, der reelt kan klare en uddannelse. De er "de bedste gode". Resten det vil sige omtrent halvdelen af alle afgangselever har fået tilnavnet "de dårligste gode". Det er næsten halvdelen af alle folkeskoleelever. De har typisk dårlige sprogfærdigheder i dansk og kun meget få starter på en uddannelse. Det er på trods af, at de har flere gode prøveresultater i andre fag. De har typisk lavt selvværd og ringe

tro på egne faglige evner.

Når vi nu ligger de svage elever med de "de dårligste gode" giver det et ret uhyggeligt resultat. Det vil sige, at to ud af tre, der kommer ud fra folkeskolen ikke er parat til at gå videre i uddannelsessystemet.

Flertallet er restgruppen

Det vil sige, at det er kun 42 procent af folkeskolens afgangselever, der ikke har lavt selvværd og har stor tiltro til egne evner. Ikke alle, men mange af dem går hurtigt i gang med en uddannelse.

Af de unge, der starter på en uddannelse, stopper hver fjerde sin uddannelse. Selvom mange igen findes på uddannelsesstatistikkerne ifølge en statistikers mundtlige udsagn, er der ingen data på, hvor mange der gennemfører uddannelse af en sådan årgang.

Det vil sige, at vi står i en situation, hvor restgruppen af alle unge er større end den, der rent faktisk går videre på uddannelse.

Men hvor går de hen, denne flertalsrestgruppe. Det var der ingen svar på under uddannelseskonferencen, skab fremtid. Men noget tyder på, at mange må ty til passiv forsøgelse. Skatte- og

velfærdskommissionen peger på, at en uddannelse ikke kun vurderes på dem, der klarer den, men også frafald.

Der er ellers mange penge at tjene ved at uddanne unge mennesker. Skatte- og velfærdskommissionen har regnet ud, at nettoeffekten ved at en person går fra offentlig hjælp til beskæftigelse på SIK Løn er på 220.000 kroner. I det hele taget er den aktuelle situation ikke holdbar hverken menneskeligt, socialt eller økonomisk.

På høje tid

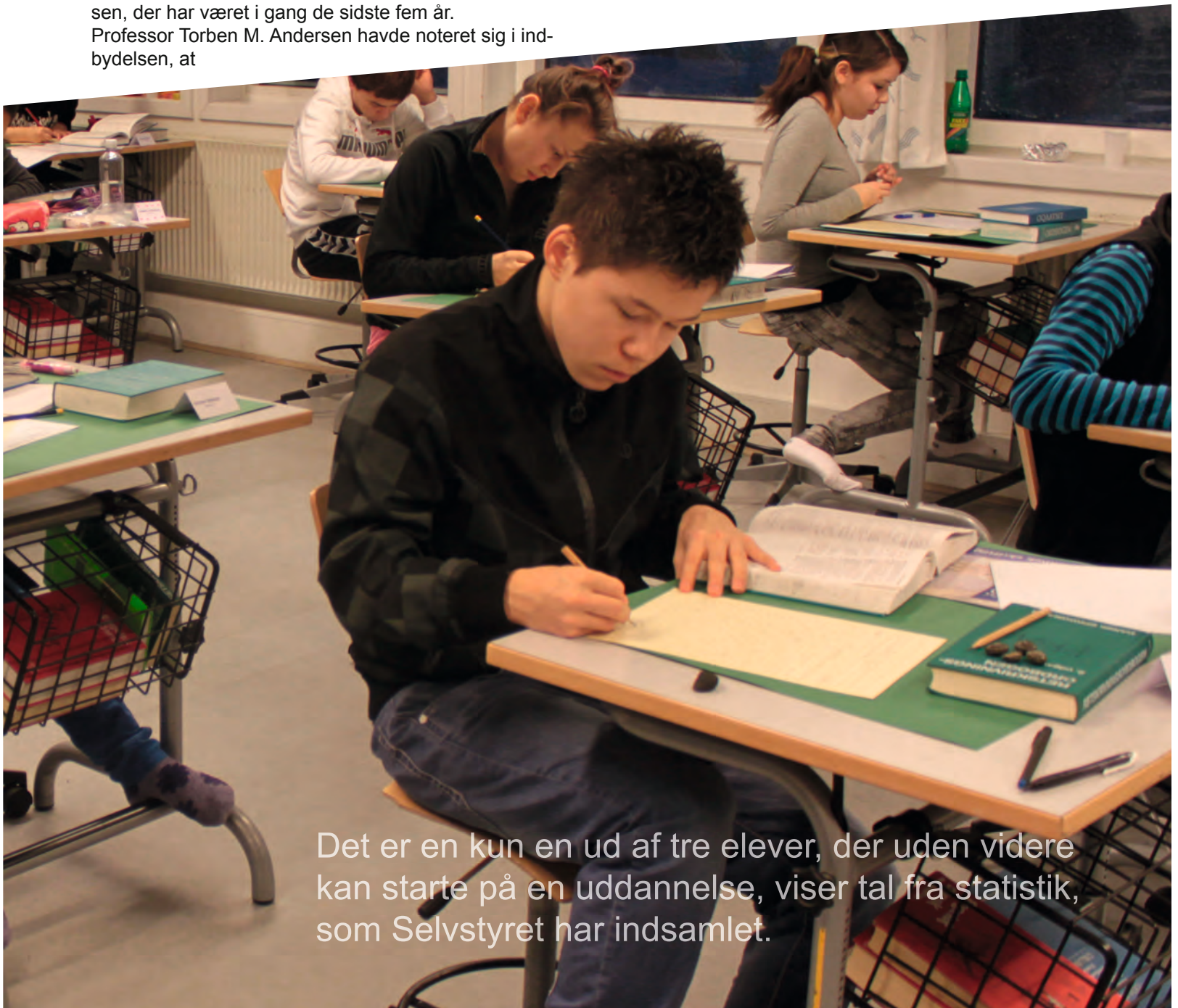
De mange uddannelsesadministratorer fik røde ører, da de fik læst og påskrevet af formanden for skatte- og velfærdskommissionen i forbindelse med uddannelsesindsatsen. For det er en katastrofal situation Grønland står i med et uddannelsesefterslæb, der er en bombe under levestandarden, hvis ikke både politikere og administratorer tager sig sammen og får styr på uddannelsesindsatsen, der har været i gang de sidste fem år.

Professor Torben M. Andersen havde noteret sig i indbydelsen, at

der er tid at skabe uddannelsessystemet, der kan sikre alle en uddannelse. Der er tid til at bygge kollegier og der er også tid til at planlægge langt og tage nogle svære valg.

Formanden for skatte- og velfærdskommissionen sagde, at det er på høje tid, vist med store typer røde bogstaver. Hvis ikke det er på plads, vil det blive en økonomisk katastrofe for alle borgere i det grønlandske samfund. Alle bliver nødt til at bidrage til samfundet, hvis finansieringen af velfærdssamfundet skal være robust i en tid med et fast bloktilskud, der bliver udhulet ganske betragteligt år for år.

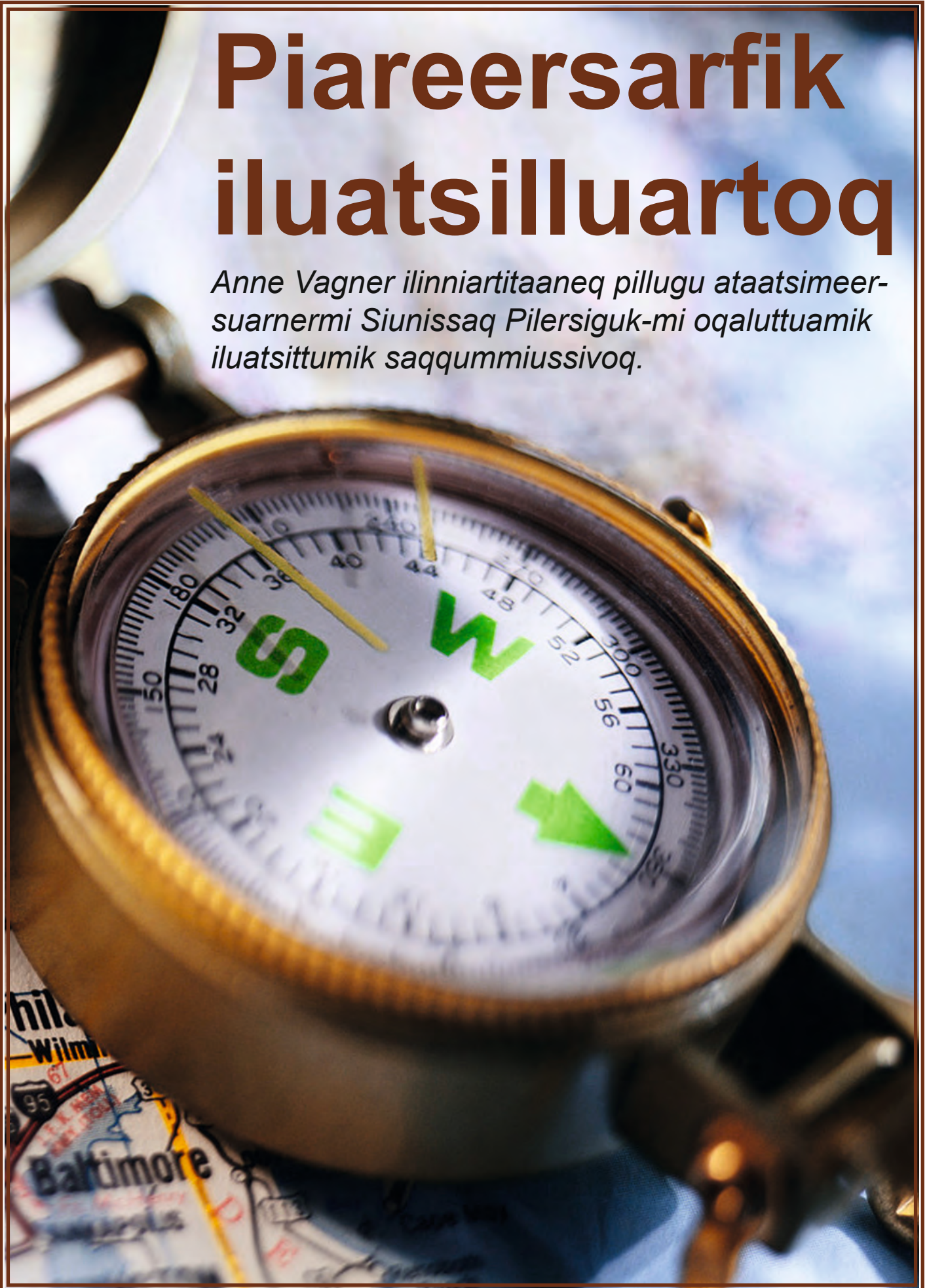
Skatte- og velfærdskommissionen har målt to årganges uddannelsesaktivitet. Den viser desværre, at det ikke går den rigtige vej. En årgang fra 1971-76 og igen 1981-86 viser, at uddannelsesaktiviteten for den yngre årgang er vigende.

Det er kun en ud af tre elever, der uden videre kan starte på en uddannelse, viser tal fra statistik, som Selvstyret har indsamlet.

Piareersarfik iluatsilluartoq

*Anne Vagner ilinniartitaaneq pillugu ataatsimeer-
suarnermi Siunissaq Pilersiguk-mi oqaluttuamik
iluatsittumik saqqummiussivoq.*

Piareersarfimmi atuarusuttut amerlangaarmata qinnuteqartut affaat itigartinneqartariaqartarput

Meeqqat atuarianni ilinniartut ingerlaqqilinninnermi ilinniarnernik piareersarfiusunik Kalaallit nunaanni inuaqatigiit aqqissuussisarnermikkut sungiussilluarsimaput. Piareersarfiit pilersinneqarput ilinniartitaaneq pillugu immikkut iliuuseqarniarneq aallartimmat. Taakkulu iluatsilluarput. Piareersarfiit qinnuteqarfigilluarneqartarput ilinniartoqarlualutillu. Piareersarfimmi ilinniartut misilitsissutigisarpaat Meeqqat Atuarianni inaarutaasumik misilitsissutigineqartarput, AF aamma Inuusutissarsiuutini ilinniarnernik Akuerineqartut, qallunaatut taaguuteqartoq AEU.

Piareersarfimmi ilinniarusullutik 2010-mi qinnuteqartut 1300-pput, qinnuteqartunili tiguneqarsinnaasut 715-llutik. Tassa imaappoq qinnuteqartut affaannai ilinniarnissaminut tigusaasaarput. Piareersarfiit sumiiffinni suliffeqarfiit peqatigalugit ineriartortinneqartuarput.

Ilinniartitaaneq pillugu ataatsimeersuarnermi ilanngusani takuneqarsinnaavoq atuarii allanngoriartornermik aqqusaarneqartut.

Assersuutigalugu atuarniarnermik ajornartorsiuteqartunut inerisaavinnik Qeqertarsuarmini Sisimiunilu pilersitsisoqarpoq. Sannavimmik tamatigoortumik Uummannami pilersitsisoqarpoq. Ilinniarnissamut piareersarnissamut suliniummik itillimi pilersitsisoqarnikuuvoq. Suliffeqarfiit qanimut suleqatiginerisigut sumiiffinni suliniutit assigiinngitsut pilersinneqartarput. Taamaaliortoqartillugu suliffeqarfiit qanimut suleqatigilluarneqartarput.

Itigartitsinerit

Ajoraluartumik qinnuteqartorpassuit Piareersarfimmit itigartinneqartariaqartarput. Imaanngilaq naleqqutinngimmata. Sumiiffinnili ilinniartitsisut, ilinniartullu ineqarfissaat amigatigineqarput. Taama oqaluttuarpoq Namminersorlutik Oqartussaneersoq Anne Vagner ilinniartitaaneq pillugu ataatsimeersuarnerup nalaani.

Qinnuteqartarput ilaasa meeqqat atuarii naammassisimaneq ajorpaat. Ilaqarpullu Piareersarfimmi ilinniar-nissaminut naleqqutinngitsut, tassa piumasaqaatinik naammassinnereersimasarput. Taakkua toqqaannartumik ilinniarfeqarfinnut innersuunneqartarput.

Qinnuteqartut tamarmik ataasiakkaarlutik nalilersorneqarput. Amerlanertigut qinnuteqartup ineriartornissaa nalilersuisunit periarfissaqarsorineqartarluni.

Allannguajaassuseq

Inatsisartut aalajangiineratigut Piareersarfiit 90-kkunni pilersinneqarput. Taakkuuppullu ilinniarfeqarfinni ingerlalluarnerpaasutut taaneqarsinnaasut. Piareersarfiit pilersinneqarput ilinniartarput pingasuungaangata marluk ilinniaqqittannginnerat akiorniarlugu. Piareersarfiit tunngaviusumik inuusuttunut angajulluinerusunut naleqqussagaasimagaluarput. Inuusuttuaqqat Atuarifitsialaap kingorna meeqqat atuarianni naammassinninnarlutik Piareersarfimmut isersinnaanngimmata. Minnerpaamillu ukioq ataaseq meeqqat atuariata naammassineranit utaqqeqqaartariaqartarlutik.

Piareersarfimmi ilinniartarput affaat 18-it 25 akornanni ukioqarput. Ilinniartullu sisamaagaangata ataaseq 25-leereesimasarpoq, ataaserlu 18-it inorlugit ukioqartarluni.

Kisitsisit takutippaat Piareersarfimmi ilinniartut Meeqqat Atuarianni Misilitsissutit aamma Inuusutissarsiuutini ilinniartut Akuerineqartut misilitsissutigigaangamikkut ingerlalluarput. Procentit ikittuinnaat Piareersarfimmut angummassinnaaneq ajorput. Tamatumalu saniatigut angusaat agguaqatigiisissagaanni angusarissaarlualtarput.

Arnat

Piareersarfimmi piareersimasut tamarmik ilinniagaqarneq ajorput. Tamannali pitsanngoriartuinnarpoq. Ilinniartut 172-it 2009-mi Piareersarfimmi naammassisut 2010-p ingerlanerani ilinniakkamik aallartitsipput.

Tamanna kusanarpoq eqqarsaatigissagaanni Piareersarfimmi ilinnialertarput toqqaannartumik ilinniarfeqarfinnut ingerlaqqittartut sanngiinnerusarmata nukissaallu killeqarnerusarlutik.

Piareersarfiit pilersinneqarneranut tunngaviit ilagaat ilinnialertarput nammineersinnaanerulernissaat. Tamanna iluatsilluartut taaneqarsinnaavoq inuaqatigiinni ilinniar-simasunik amigaateqartuni.

Ilinniarneq pillugu ataatsimeersuarnermi paasineqarpoq nunatsinni ilinniarnernup ineriartornera ilaatigut amiilaarnartumik ineriartortoq. Tassa arnat amerlanerpaat ilinniagaqarusuttarput, angutilli katataaqqasutut taaneqarsinnaasut.

Piareersarfimmi ilinniartut pingasuugaangata marluk arnaasarput. Tassa imaappoq arnat amerlanerpaat ilinniar-nissaminut piumassuseqarnerusarput.

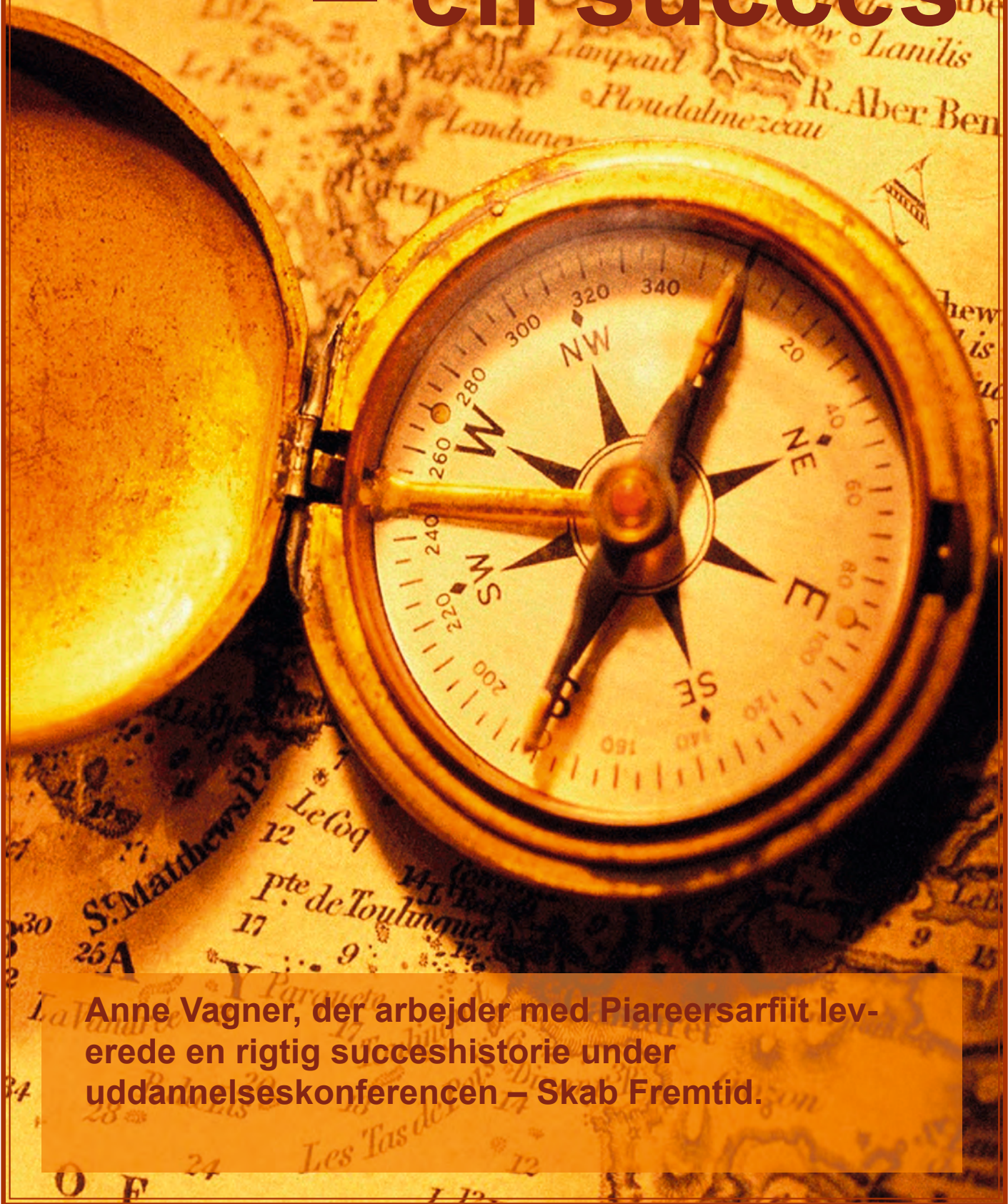
Sulliviit tamatigoortut

Piareersarfiit tassaaginnanngillat atuagarsornermik ilinniartut. Piareersarfimmi arlaqartuni sullivinnik tamatigoortunik peqarpoq. Sullivinni inuusuttut pisortanit ikiorserneqarnermik namminiileriatornissamut sungiarnerni assigiinngitsunik suliaqartinneqartarput. Anne Vagnerilli erseqqissarpaa inuusuttut sullivinniit-tarput ilinniarnissaannut suli neriutissaqartoq. Taakkumi ilinniartinneqarnerat atuagarsornermut assigusumik ingerlanneqartarmat, taamaalluni sungiustiartornermikkut ilinniarnissamik aallartitsisinaanissaat qanilliar-torneqarsinnaalluni.

Saqqummiinermi paasinarsivoq Piareersarfimmi ilinnialertarput sammineqarnerusut. Qinnuteqarlualutik itigartinneqarsimasut sammineqannginnerullutik. Qinnuteqarlualutik itigartinneqartarput 600-it misaaniittut sumut pisarneri qanorlu pisarneri pillugit ilisi-maneganngitsoq.

Elna Egede, journalist

Piareersarfik – en succes

Anne Vagner, der arbejder med Piareersarfiit leverede en rigtig succeshistorie under uddannelseskongressen – Skab Fremtid.

Skolerne får så stor søgning, at de må give afslag til næsten halvdelen af ansøgerne

Det grønlandske samfund er ekspert i brobygningsuddannelser fra folkeskolen til uddannelsessystemet. Piareersarfiit, der blev etableret i forbindelse med indførelsen af den ekstraordinære uddannelsesindsats, har stor succes. Det gælder både søgning og i antallet af elever, der gennemgår Folkeskolens Afgangsprøve, AF og Anerkendt Erhvervsuddannelsesintroduktion, AEU.

Der var i 2010 1300 ansøgere til 715 pladser. Det vil sige, at det næsten er kun halvdelen af ansøgerne, der kommer ind i Piareersarfik, en skole, der udvikler sig hele tiden i samarbejde med det lokale erhvervsmarked. Det fremgår af indlæg til uddannelseskonferencen, at skolen gennemgår en knopskydning. Der er for eksempel etableret forløb for læse/skrivesvage i Qeqertarsuaq og Sisimiut. Der er etableret multiværksted i Uummannaq. Der er etableret et brobygningsprojekt i Itilleq. Det er en fleksibel ordning, der samarbejder med erhvervslivet om, at skabe tilbud til så mange så muligt, på baggrund af de lokale behov og ressourcer.

Afslag

Piareersarfiit må desværre afslå mange, ikke fordi de ikke er egnede for denne brobygningsuddannelse, men fordi de enkelte skoler mangler lokaler og lærere eller der ikke er kollegiepladser, fortalte Anne Vagner fra selvstyret under uddannelseskonferencen.

Det er en ansøgergruppe, hvor en del ikke har afsluttet deres folkeskole. Men der er også nogen, der ikke behøver en opkvalificering. De bliver rådført til at gå videre i uddannelsessystemet.

Alle ansøgere bliver vurderet i en lokal visiteringsgruppe. De ser typisk på om ansøgeren har en god mulighed for at gennemføre et forløb.

Stor stabilitet

Det må være den brobygningsuddannelse, der har haft størst succes i den særlige uddannelsesindsats, som landstinget vedtog i 0-erne. Det var en brobygningsuddannelse, der skulle løfte de to ud af tre elever fra folkeskolen, der ikke fik en uddannelse, dengang. Oprindeligt er Piareersarfiit rettet mod de lidt ældre unge. De helt unge, der kommer ud fra Atuarfitsialak, kan ikke fortsætte deres skolegang i Piareersarfiit. De må vente i hvert fald mindst et år.

Godt halvdelen eller to ud af fire af eleverne på Piareersarfiit er 18-25 år. Godt en ud af fire elever er over 25 år og en er under 18 år.

Statistik viser, at eleverne i Piareersarfiit klarer sig rigtig godt, når de gennemgår enten Folkeskolens Afgangsprøve eller Anerkendt Erhvervsuddannelsesintroduktion. Det er faktisk kun en meget lille procentdel, der ikke gennemfører prøverne, når de først er tilmeldt. Derudover har de faktisk et ret godt gennemsnit.

Kvinder

Nu er det ikke alle elever, der får en uddannelse, når de har gennemgået et forløb i Piareersarfik. Men det bliver dog bedre og bedre. 172 elever, der har gennemgået prøver i Piareersarfiit i 2009 fortsatte på uddannelse i 2010.

Det er et flot tal, når målgruppen er personer, der typisk er mere udsatte og har færre ressourcer end personer, der er gået direkte videre i et uddannelsesforløb og som har retning på deres tilværelse.

Det er meningen, at Piareersarfik skal gøre dem mere motiverede og får redskaberne til at tage tilværelsen i egne hænder. Det må man sige, at dette tilbud har haft stor succes i en tid med stor mangel på uddannede folkeskolelærere.

Uddannelseskonferencens akademiske hoveder dukkede sig dog en smule, da tallene igen viser en uhyggelig udviklingstendens i det grønlandske samfund, nemlig at uddannelsessystemet er mere tillokkende for unge kvinder end for unge mænd.

Godt to ud af tre i Piareersarfiit er nemlig unge kvinder. Det er en gennemgående tendens på uddannelsessystemet, at de unge kvinder viser en større vilje til at uddanne sig end unge mænd.

Multiværksteder

Piareersarfiit er ikke kun for ansøgere med boglige forløb. I flere Piareersarfiit er der etableret multiværksteder og produktionssteder for den gruppe unge, der lever mellem faglig opkvalificering og passiv forsørgelse.

Anne Vagner understregede dog, at uddannelsen ikke er opgivet for denne gruppe, fordi der er en tæt kobling til det faglige forløb, så folk kan komme videre på vejen mod en uddannelse i takt med, at bliver mere parat til at modtage boglig undervisning.

Under denne fremlæggelse blev fokus rettet mod de, der kommer ind i denne brobygningsuddannelse og ikke de mange, der har fået afslag på at komme ind og følge et forløb.

Hvad der sker for de godt 600, der får afslag er der hverken viden eller data.

Elna Egede, journalist

Praktikpladser som en del af licitationen

Kravet om uddannelse kan sagtens indarbejdes i selvstyrets og kommunernes licitationer igennem en bonusordning. Det siger sekretariatschef Karsten Klausen, Grønlands Arbejdsgiverforening

Grønlands Arbejdsgiverforening har ikke noget imod, at kravet om praktikpladser indgår i licitationer

Hver tredje ansøger til en erhvervsfaglig grunduddannelse i 2010 blev ikke optaget, fordi der er mangel på praktik- og kollegiepladser. Tal viser, at 799 har søgt og kun 511 blev optaget.

Vi har før skrevet, at der mangler godt 100 praktikpladser i forhold til tidligere år, men mangelen på kollegier sætter også sine spor. I øjeblikket er der igangsat flere kollegiebyggerier i forbindelse med den ekstraordinære uddannelsesindsats.

Det store problem med manglende praktikpladser er, at den erhvervsfaglige grunduddannelse er konjunkturafhængig. Når det går skidt for erhvervslivet, går det skidt for uddannelsen.

Lærlingetimer

Grønlands Arbejdsgiverforening mener dog, at der sagtens skabe flere praktikpladser på flere planer uden at det koster ekstra. Men det kræver, at det offentlige bruger de grønlandske virksomheder og køber grønlandsk.

“Man kunne lave nogle regler for eksempel på, at virksomhederne forpligter sig til at have et vist antal lærlingetimer på et givet projekt. Hvis virksomheden har haft færre lærlingetimer end der er forpligtet, er der en straf. Hvis virksomheden har haft flere lærlingetimer er der en bonusordning”, siger sekretariatschef Karsten Klausen, Grønlands Arbejdsgiverforening.

For det andet kan det offentlige sætte et krav i forbindelse med licitationen.

“Du skal have tre lærlinge, hvor licitationen afholdes og kravet om tre elever kan så sættes som et krav i hele projektet”, siger han.

Karsten Klausen siger, at dette krav kan være noget grumset, fordi det offentlige kan blive nødt til at se bort fra den billigste udbyder.

Vandkraftværk

Karsten Klausen understreger, at alle der bliver taget i betragtning i forbindelse med byggeri, altid er grønlandske virksomheder. Men det er ikke alle, der tager grønlandsk arbejdskraft eller uddanner unge grønlændere, når de vinder en licitation.

Der er to typer grønlandske virksomheder. Der er for eksempel de udenlandske selskaber, der etablerer datterselskaber for at kunne søge licitationerne. Det gælder for

eksempel etableringen af vandkraftværket ved Ilulissat. Her er det entreprenørfirmaet Pihl og Søn, der har vundet licitationen på godt 650 millioner kroner. Entreprenøren har sat sit grønlandske datterselskab, Istak til at bygge kraftværket. Firmaet benytter kun meget lidt lokal arbejdskraft og har slet ingen praktikanter på projektet. Det er hovedsagelig islændinge, der etablerer værket.

“Det er en stor del af anlægsbudgettet, der går til sådanne vandkraftværker, derfor er det synd, at man ikke får uddannelse for pengene”, siger Karsten Klausen. Netop faldet af praktikpladser får fatale konsekvenser for arbejdsmarkedet. Det vil sige, at firmaer friere kan søge om at tilkalde arbejdskraft, fordi der bliver uddannet færre håndværkere.

Bonusordning kendt

Kontorchefen understreger, at bonusordninger i forbindelse med anvendelse af arbejdskraft og praktikpladser ikke er fremmed for det grønlandske arbejdsmarked.

“Da man etablerede landingsbanen i Nuuk stillede man et krav til entreprenøren om at bruge grønlandsk arbejdskraft og uddannelse. Det skete igennem en bonusordning”, siger han.

Karsten Klausen understreger, at uddannelse af den lokale arbejdskraft er meget vigtig.

“Når en meget stor del af anlægsbudgettet går til store projekter som for eksempel et vandkraftværk og byggeri af for eksempel 300 boliger er det vigtigt at få uddannelse for pengene”, siger han.

Karsten Klausen understreger også, at en køb grønlandsk politik i det offentlige vil også betyde praktikpladser i erhvervslivet.

Elna Egede, journalist

Suliariumannittussarsiuussinermi ilinniartoqartarnerit ilaatilerlugit

Pisortat kommunellu suliariumannittussarsiuussinermi piumasaqaateqarlutik suliffeqarfiit ilinniartoqartalernissaat qulakkeersinnaavaat, GA-mi allaffimmi pisortaq Karsten Klausen oqarpoq.

Suliariumannittussarsiuussinermi ilinniartoqartarnerit ilaatilerlugit

Nunatsinni sulisitsisut peqatigiiffianit GA-mit ajoriffissaqartinneqanngilaq sulinermi sungiusarfissat suliariumannittussarsiuussinermi ilanngunneqartaleraluarpata Sulinermi sungiusarfissaqannginneq pequtugalugu inuussutissarsiornermik ilinniartinnut 2010-mi qinnuteqartut pingasuugaangata ataaseq tigusaaneq ajorpoq. Kisitsisit takutippaat qinnuteqartuni 799-iusuni 511-t kisimik ilinialernissaminut tigusaasimasut.

Siornatigut allaaseraarput sulinermik sungiusarfissat 100-t amigaatigineqartut, aammali ilinniartut ineqarfii amigaatigineqarput. Maannali ilinniartitaaneq aamma siuarsarniarlugu ilinniartut ineqarfiinik sanaartortoqarpoq. Inuussutissarsiutinik ilinniarnermi sulinermit sungiusarfissakinnerujussua suliffeqarfiit qanoq ingerlanerini aamma peqquteqartarpoq. Suliffeqarfiimmi ingerlanerluppata aamma ilinniartitaaneq ingerlanerliussaaq.

Ilinniartut tiimii

Aningaasanik atuinerulinngikkarlualuni amerlanerusunik sulinermik sungiusarfissanik peqalertoqarsinnaasoq GA-mit oqariatuutigineqarpoq. Taamaattoqassappalli pisortat kalaallit suliffeqarfiutaannik atuisassasut oqaatigalugu.

“Assersuutigalugu sanaartortoqartillugu suliffeqarfik pinngitsoorani tiiminik aalajangersimasunik sulinermik sungiusartoqarnissaanik piumaffigineqartarsinnaavoq. Tamanna inatsisinngortittariaqarpoq, malinneqanngikkaangallu pillaaasoqartassalluni. Illuatungaani suliffeqarfik tiiminik amerlanerusunik sulinermik sungiusartoqarsimaguni saniatigut ajunngitsorsiassaqaartinneqartassaaq”, GA-p allaffeqarfiimmi pisortaa Karsten Klausen oqarpoq.

Aappaattullu sulinermik sungiusarfissat amerlanerulissapata suliariumannittussarsiuussinernut taputartuunneqartalernissaat ilanngunneqarsinnaapput.

“Assersuutigalugu sanaartukkap aalajangersimasup sananerani pinngitsoorani sanaartornermi pingasunik sulinermik sungiusartunik sulisoqarnissaaq piumasaqaatigineqarsinnaavoq”, Karsten Klausen oqarpoq. Oqaatigaattaq pisortat suliariumannittussarsioraagamik akikinnerpaaq ujartortarmassuk tamanna akornutaasinnaasoq.

Nukissiorfissarsuaq

Karsten Klausenip erseqqissaatigaa suliariumannittussarsiuussinerit suliffeqarfiit nunatsinni nalunaarsorn-

qarsimasut kisimik suliarinnittussaarsiuussinermi qinnuteqarsinnaasut. Suliariumannittussarsiuussinermi ajugaasut tamatigut kalaallinik sulisoqartanngillat, kalaallinillu ilinniartitaqassanatik.

Suliffeqarfiit kalaallit nunaanneersut marloqiusatut paasineqarsinnaapput. Suliffeqarfiit nunanit allaneersut suliariumannittussarsiuussinermi peqataalerumallutik suliffeqarfimmik pigisaminnik nunami maani pilersitsisarput. Soorlu aamma Ilulissani erngup nukinganik innaalagissiorfissaaq Pihl og Søn-imit pigineqartoq taamaappoq. Suliariumannittussarsiuussinermi ajugaavoq 650 mio. aningaasartaqartumi.

Suliffeqarfiup Pihl og Søn-ip suliffeqarfik pigisani Istak erngup nukinganik innaalagissiorfiliortippaa. Suliffeqarfiup nunatsinni innuttaasunik sulisoqarpiannnginngilaq, sulinermillu sungiusartussanik aatsaat ujarlilerpoq. Sulisut tasaanerusarput Islandimeersut.

“Aningaasapassuit nukissiorfiliorniarnermi atornerarput, ajoqaarli amerlanerusunik ilinniartitsisinnaanngimmata”, Karsten Klausen oqarpoq.

Sulinermik sungiusarfissaqannginnera suliffeqarfinnut aamma kingunerlussinnaavoq. Assassornermimi suliaqartuni ilinniarsimasut ikippallaallerpata tikisitsinerit amerlisinnaapput.

Ajunngitsorsiassaqaqartarnerit ilisimaneqarput

Sanaartornermi sulinermik sungiusartoqarsimatillugu saniatigut ajunngitsorsiassanik pissarsiaqartarnerit nunatsinni takornartaanngillat.

“Nuummi mittarfik sanaartorneqalermat piumasaqaatigineqarpoq kalaallinik nunaqavissunik ilaatigut sulisulerluni suliarineqassasoq, aamma kalaallinik ilinniartoqassasoq. Tamanna pivoq saniatigut ajunngitsorsiassassaqaartitsinik”, Karsten Klausen oqarpoq.

Ilanngullugu oqaatigaa nunaqavissunik ilinniartitsisarnissaq pingaaruteqartorujussuusoq.

“Sanaartugassat annertuut suliarineqartillugit aningaasapassuit atornerqartarput, soorlu erngup nukinganik innaalagissiorfiit aamma inissianik 300-nik sanaartortitsinerit. Taamaattumik aningaasapassuit pissarsissutigineqassappata aamma ilinniartoqartarnissaaq piumasaqaataasariaqarpoq”, Karsten Klausen oqarpoq.

Aamma ilanngullugu oqaatigaa pisortat kalaallinik pigineqartunik pisisarpata, sulinermik sungiusarfiit aamma amerlanerit pigineqalersinnaasut.

Elna Egede, journalist

Ilinniartut ineqarfii peqqinnanngitsut

Illoqarfinni arlaqartuni ilinniartut ineqarfippassui pisoqalisimapput najugaqarfigissallugillu peqqinnaratik. Ajornartorsiut taannaannaanngilaq, ilinniartummi ineqarfii aamma amigaatigineqarput

Oquk asbestilu marluuleraangamik sakkortuumik ulorianarsisarpog. Aasiannilu GU-p ineqarfiit toqqaannartumik peqqinnanngitsut ilinniartuutiminut najugaqarfigittari-aqartarpai.

“Ilinniartut ineqarfiinik nutaanngitsunik oqulinillu arfinilinnik peqarpugut, taakku inunnik najugaqarfigineqarnissaminut tulluutinnngillat. Allatulli ajornaqimmat allanik pissaqannginnatta taakkua ilinniartunut attartortittari-aqartarpagut, Avannaani Ilinniarnertuunngorniarfimmi” inspektøri Birger Lundholm oqarpoq.

Ilinniartut ineqarfiini arfiniliusuni sisamat oqoqarput. Taakkunanngalu marluk oqoqarlutillu asbestimik akoqartumik sanaajupput. GU 320-nik ilinniartoqarpoq, ilinniartullu ineqarfii peqqinnanngitsut 100-t matussagaluarpata Qaasuitsup Kommuni inuusuttorpassuarnut kingunerlussinnaavoq.

Sapigaqarneq

Panik Kristiansen Ilulissaneersoq ilinniartut ineqarfiini nutaanngitsuni oqoqartuni asbesteqartunilu najugaqarniku-uvoq.

“Talikka illugiisillugit eksemegalerpunga kammalaatigalu aamma eksemegalerpoq astmaqalerluni najuuttakkamillu atuisariaqalerluni”, Panik Kristiansen 3. GU-mi atuartoq oqaluttuarpoq.

Ilinniartut ineqarfiini init mikisuararsuupput uffarfiillu ajortilluinnarsimallutik. Ruujorit torsuusaniittut ajoquteqarput iikkanullu imeq kuuttalersimavoq. Ilinniartullu ukiumi inini nillertuni qiiasarput.

“Igalaat ussiittupilussuupput kiassaatiillu tamakkeersortikkaluaraagatsigilluunniit nillertuartaqarpoq”, Panik Kristiansen uulikullalluni oqarpoq.

Uffarfimmi nateq cementimut putoqalersimavoq eqqilu-isaarniarnermullu ajornartorsiortitsilluni. Torsuusani nateq asanneqarsimatillugu oqussunni nalliuttarpoq. Tipersuaq aanngartikkusullugu ineqartut ajornartorsiulermimmi aniffissaq matu ammatittariaqartarpaat.

Allamik qinigassaqaanngilaq

GU Aasianni inspektørip Birger Lundholmip inissaqartitsiniarnerup inissisimanera ajuusaarnaraa orniginartinnikkaluarlugulu ilinniartut peqqissut ineqarfinni peqqinnanngitsuni najugaqartissallugit.

“Ilinniartut ineqarfissaannik amigaateqarpugut INI-mullu aamma attartorluta. Inuinnaat attartortittagaannik aamma

attartortarpugut. Kisianni taamaakkaluartoq ilinniartut ineqarfii nutaanngitsut atortariaqartarpagut. Ajoraluaqaaq, allamilli qinigassaqaanngilagut”, Birger Lundholm oqarpoq.

Ilinniartut ineqarfiini nutaanngitsuni arfinilinni illut ilui kisimik nutaanngilisimanngillat. Aamma kloaki imermullu aqputaat nutaanngilisimapput.

Aasianni nutaanik ilinniartut ineqarfiinik upernaamut sanaartorneq aallartissooq. Tamanna Birger Lundholmip nuannaarutigaa. Ilinniartulli ineqarfissai 50-it taamaallaat sanaartorneqassapput, Namminersorlutik Oqartussat aalajangerput ilinniartut 320-niit 400-nut amerlineqassasut, taamaalilluni sanaartortoqaraluartorluunniit pisariaqartitat tamakkerlugit pineqarnaviaratik.

“Ilinniartut ineqarfissai 50-iinnaat sananeqartussaapput, 80-nilli ilinniartuvut amerlissapput. Ineqarfiillu peqqinnanngitsut ilinniartut ineqartitsiniarutsigit atortariaqassavagut”, Birger Lundholm oqarpoq.

Unitsitsiinnartarneq

Ilinniartut ineqarfiinik amigaateqarneq Aasianni kisimi atuutinnngilaq. Namminersorlutik Oqartussanit oqariartutigineqarpoq nuna tamakkerlugu ilinniartut ineqarfii 350-it 500-llu missaanniittut amigaatigineqartut. Ilinniarfeqarfinninngaanniimmi oqariartutigineqartuarpoq ilinniartut ineqarfii nutaanngilingaatsiarsimasut nutaanik taarserneqartariaqartut. Taakkuinnaanngitsut aamma nunaqarfinnik atuariartortut illoqarfinni najugaqarfigisarta-gaat aamma nutaanngillitersimapput.

Ilinniartut ineqarfiinik amigaateqarneq aamma ilinniartut ilinniakkaminnik unitsitsiinnartarnerannut peqquataaqataavoq. Ilinniartut ilinniakkaminnik aallartitsinissaminut piareersimagaluartut uniinnartariaqartarput najugas-saqannginnertik peqqutigalugu.

Misissuinerit takutippaat ilinniartut amerlasuut ineqarniarnerminni ajornartorsiuteqartut.

Elna Egede, journalist

Ilinniartut ineqarfii 100-t najugaqarfigissallugit peqqinnanngillat. Ineqarfiit marluk asbesteqarlutillu oqoqarput. Tassanilu najugaqartut sapigaqaler-tarput.

Sundhedsskadelige kollegier

Mange collegier i forskellige byer er rådne og saneringsmodne. Manglen på collegiepladser er også en af de største hindringer i gennemførelsen af den forkromede uddannelsesplan

Svamp og asbest på en gang er en farlig cocktail i collegier. GU i Aasiaat bliver nemlig nødt til at sætte sine unge elever i collegier, der er direkte sundhedsskadelige.

“Vi har seks collegier, der ikke er egnede til menneskeboliger. De er plumrådne, men da vi ikke har collegiepladser nok, må vi bruge dem”, fortæller inspektør Birger Lundholm fra Avannaani Ilinniarnertuunngorniarfik, GU, Aasiaat.

Fire ud af disse seks collegier, der ligger ved vandkanten har svamp, mens to rigtig gamle bygninger både har svamp og bygget med asbestholdigt byggemateriale. Da GU har godt 320 elever fra hele Qaasuitsup Kommunea kan ungdomsuddannelsen ikke bare lukke 100 collegiepladser ned, som de seks blokke repræsenterer.

Allergi

Panik Kristiansen fra Ilulissat har prøvet og bo i en af de virkelig gamle collegier, der dør med asbest og svamp. “Jeg fik eksem på begge mine arme. Min veninde fik astma og måtte bruge en inhalator. Hun fik også eksem på armene, lige som jeg”, fortæller Panik Kristiansen, der går i 3.GU.

Kollegieværelserne er meget små netop i de to ældste collegier. Badeværelset er det rene svineri. Rørene ude i gangen lækker. Der siler vand ned ad væggene og de unge mennesker hundefryser om vinteren.

“Vinduerne er utætte og selvom vi har sat radiatoren på fem hele dagen, er der koldt, siger hun og gyser ved erindringen.

Gulvet i badeværelset har store huller i cementen. Det er ikke særlig hygiejnisk, når gulvet skal vaskes og blive rent også i hullerne. Når gulvet bliver vasket ude på gangen er der en stank af svamp, der er så generende, at de unge mennesker må åbne branddøren for at kunne holde lugten ud.

Ingen valg

Inspektør Birger Lundholm og GU Aasiaat er ked af collegiesituationen. Det er ikke rart, at henvise raske unge mennesker i boliger, der ikke er menneskeværdige.

“Vi mangler collegier og vi trækker groft på det almindelige boligmarked i INI. Vi lejer også boliger privat. Men alligevel bliver vi nødt til at bruge de gamle collegier. Det er forfærdeligt, men vi har ikke nogen valg”, siger han. Det er ikke kun indvendigt, at husene er rådne, også kloakker og vandrør er nedslidte i de gamle seks blokke. Aasiaat får et nyt collegium snart. Byggeriet starter, når

foråret sætter ind. Birger Lundholm er glad for det kommende collegium. Men der vil kun være 50 ekstra pladser. Da selvstyret planlægger, at udvide eleverne fra 320 til 400 til næste skoleår, er collegietilgangen ikke nok. “Vi vil stadig få brug for 80 ekstra collegiepladser. Det vil sige at 50 ekstra collegieværelser ikke er nok til at dække udvidelsen. Vi bliver nødt til at bruge de sundhedsskadelige collegier, hvis vi skal kunne rumme alle de nye elever”, siger han.

Frafald

Det er ikke kun Aasiaat, der mangler collegier. Samlet set mener selvstyret, at der mangler mellem 350-500 collegiepladser. Det er ikke kun i Aasiaat, at collegierne er saneringsmodne. Overalt beretter lærere i folkeskolen og uddannelsesinstitutionerne om usunde collegier og skolehjem til de bygdeelever, der afslutter folkeskolen i en by. De manglende collegiepladser er også årsag til, at mange unge mennesker, der er uddannelsesparate ikke kommer videre. Collegierne er også medvirkende til, at de unge dropper ud af deres uddannelse.

En trivselsundersøgelse viser, at mange uddannelsessøgende trives dårligt på collegierne.

Elna Egede, journalist

100 collegiepladser er sundhedsfarlige. Der er både svamp og asbest i de to ældste blokke. Det giver eleverne allergi.

Foto: Tom Ostermann-Søholm

Kan man tage skoleelever med på en sejltur?

Ikke så få skolelærere tager på fangstture og sejlture, når de har fri fra deres arbejde, og hovedparten af dem har deres egen båd.

Justus Kaspersen, Ilulissat

Mange af dem har stå stor erfaring på dette område, at de sagtens kan sidestilles med erhvervsfangerne, hvad håndtering af naturen angår.

Deres indhøstede viden og erfaring på området må anses for at være meget værdifuldt og bør overdrages til deres elever.

Som eksempel skal jeg nævne, at der ligger en nedlagt bygd, Appat, nord for Ilulissat, som i mange år har været lejrskolebygd for skolevæsenet.

Ved sejlads benyttes en jolle på 16 fod og med 10 HK påhængsmotor. Eleverne har selvfølgelig pligt til at bruge redningsvest.

Lejrskoleophold giver eleverne og lærerne mangeartede oplevelser. Som for eksempel udsætning af langliner, sælfangst, fiskeri med fiskesnøre og pilk, ture til fuglefjelde og ynglepladser og mange andre ting.

Der er ingen tvivl om, at elever får sig oplevelser under lejrskoleophold, som de aldrig vil glemme.

Men desværre, hvis jeg husker ret, blev Appat nedlagt som en lejrskolebygd i 2002, da Ilulissat kommune sparede lejrskolen væk.

Men heldigvis har Atuarfik Mathias Storch egen hytte på ca. 90 m², som man kommer til efter ca. to timers gåtur. Hytten bruges meget flittigt af elever.

Om sommeren tager nogle lærer deres båd til hytten, på den måde får skoleeleverne mulighed for at benytte sig af en båd under opholdet i hytten

forældrene til at samarbejde, tog vi i tre både ud til hytten. Under vores ophold i hytten tog vi ud på mange fisketure med bådene, det var også højsæson for torsk. Jeg og mine elever nød turen virkelig meget.

På hjemturen sejlede de samme forældre os hjem. Det var dejligt, og vi var fri for at gå.

Efter hjemkomsten blev jeg indkaldt til skoleinspektøren til samtale, da inspektøren havde hørt, hvordan vi var kommet ud til hytten.

Skoleinspektøren gjorde mig opmærksom på, at af hensyn til sikkerheden måtte jeg ikke benytte egen båd til transport af elever, da min båd ikke var godkendt af Søfartsstyrelsen til persontransport, derudover ejeheller, hvis jeg ikke har førerbevis for sejlads med båd, og hvis ikke jeg har har certifikat til VHF-radio.

Disse oplysninger tog jeg selvfølgelig til efterretning.

Herefter foretog jeg ikke flere lignende sejlladser, selvom jeg har certifikat til VHF-radio og duelighedsbevis for sejlads, men min båd er ikke godkendt til persontransport.

Men jeg ved, at en del af mine lærerkolleger foretager sådanne ture med deres egne både.

Er det fordi, at oplysningerne til lærerne er mangelfulde, eller er det uvidenhed?

For mig er det kun naturligt, at man foretager oplevelsessejlladser med egen båd, sejlture i egen båd, fisketure, sælfangster, som jeg er vild med, og jeg har så lyst til at dele mine positive oplevelser med mine elever.

Har vi overhovedet lov til at gøre det?

For nogle år siden, i 1993, tog jeg som klasselærer sammen med mine elever til skolens hytte. Da jeg fik

Atuartut umiatsiaanneqarsinnaappat?

Nunatsinni ilinniartitsisut ikigisassaanngitsut pinialunnermik angalaarnermillu soqutigisaqartuupput, amerlanerillu namminnek angallateqarlutik.

Justus Kaspersen, Ilulissat

Taakkulu ima piukkunnassuseqartigisinnaasarlutik piniaartunut sanillersussinnaallutik, pinngortitamillu atuisinnaalluatuullutik.

Tamassuma nassatarisaanik piginnaasat misigisassarsiortitsinerillu atuartuutitut ingerlateqqinnissaat iluatinaateqarluinnartarpoq.

Assersuutigisinnaavara Ilulissat avannaaniittoq nunaqarfiusimasoq Appat ukiorpassuarni atuartut aallaarsimaarfiginikuuvaat.

Imaatigut angalaarnermi umiatsiaaraq isikkanik 16-nik angisussilimmik 10 hk.-timillu aquuterallimmik angallatineqartarpoq. Soorunami atuartut annaniutinik aaqanngitsunik (redningsveste) atisitillugit.

Aallaarsimaarnek assigiinngitsorpasuarnik atuartunut ilinniartitsunullu misigisaqarfiusarpoq. Soorlu ningittakkersornerit, puisinniarnit, aalisaataannarmik aalisarnerit, timmissat innaannut takornariarnit misigisassarsiortigineqartarlutik il-il.

Qularutissaanngitsumik atuartut tammaarsimaarnermik misigisaqarsimasut puigunaatsorsiffigisarpaat.

Uggornaraluartumilli eqqaamanerlunngikkukku ukioq 2002 aallaarsimaartarfik Appat atuarfimmit atorneeruppoq, taamanikkut Ilulissat kommuniata sipaarniarfigimagu.

Qujanartumilli Atuarfik Mathias Storch namminerisaminik 90 m2 miss. annertussusilimmik illuaraqarpoq pisumik nalunaaquttap akunneri marluk miss. tikinneqarsinnaasumik. taannalumi atuaqatigiinnit ornigarneqarluartaqaaq.

Aasaatillugu ilinniartitsisut ilaasa angallatitik nassartarpaat, taamaalillutik atuartut illuaqqamiinnerini angallassinnaasarlugit.

Taamaalioqqusaanerlutami?

Ukiut marlussuit matuma siorna årgang 1993-ni klas-selæriullunga ukiakkut atuarfiup illuaanukarpugut. Angajoqqaat suleqatisigeriarakkit angallatit pingasunngorluta illuaqqiarpugut. Illuaqqamiinnitsinni aalisariaqattaarpugut tassami saarulliit nalgimmassuk. Ila, ila atuartuutikka nuannisaqaat.

Angerlamut aamma taakkorpiaat angajoqqaat aallerput. Ila nuann', naamik pisuppoq.

Tikissimalersugut atuarfiup pisortaata oqaloqatigiumavaanga tusarsimariamiuk qanoq ililluta illuaqqiarsimasugut.

Ilisimatitsissutigivaalu isumannaalisaaneq tunngavigalugu atuartunik nammineq umiatsiassitsinnik angallassisinnaanngitsunga, angallatiga Imarsiornermik Nakkutilliisoqarfimmit akuerineqarsimanngippat, taassumalu sania-tigut angallammik ingerlatsisinnaanermut, angallatillu radioanik atuisinnaanermut allagartaqanngikkuma.

Soorunami tamanna tusaatissatut tingua. Tamatumalu kingorna nammineerlunga umiatsiannik angallasseqqinnanga, naak vhf-radiomut dueligheds-sejladsimullu allagartaqaraluarlunga, umiatsiarali akuerisaanngimmat. Nalunngilarali ilinniartitsisoqatikka arlallit namminnek umiatsiaminnik angallassisartut.

Qaammarsaaneq amigaataanerluni imaluunniit ilisimasaqannginneq pissutaanerluni?

Uanga ataatsimilluunniit isornartoqartinngikkaluarpara umiatsiamik misigisassarsiortitsineq, nammineerlungami angalaarnek, aalisarnek puisinniarnierlu nuannareqaakkaa, atuartunullu ilinniartitsissutingerusukkalu-aqalugit.

Foto: Justus Kaspersen

Ilaasortatut akiliutit.

Qaammatini kingullerni allaffeqarfimmiut ilaasortarpassuit PBS-imut ikaarsaarnermut tunngasunik saaffiginnittarput. Soorlu amerlasuut paasigunaraat ikaarsaarniarneq ajornartorsiutinik nassataqartarsimavoq. Matumuunalu nuannaarutigalugu nalunaarutigerusuppara kiisami ikaarsaarnermut ingerlallualermat.

Taamaalilluni allaffeqarfimmiut suliassarpassuugaluaminik ikilisaavigineqassapput. Piffissarlu ilaasortaminnut ajunnginnerusumik kiffartuussinissaminnut atulissavaat siunissamilu suliassanut pitsaanerusumik piareersaasior-nissaminnut nukissaqarnerulerlutik.

Ajoraluartumilli ikaarsaarneq tamanna piffissaajaataasi-maqaaq. Massakkullu akiligassallit allaffigiortorlugit naammassipput, akiliivallaarsimasullu aningaasaatitik tigoqqereerunarpaat.

Siunissami akiligassat ingerlaannaq allagarsissutigineq-artalissapput akiligassat allivallaannginniassammata. Ili-simi aamma akiliisitsiniarluta suliatsinnik ikilisaqaataasin-naavusi bankissinni kontosi allanngorsimappata imaluunniit allami suliffittaarlusi adressersi allanngorsi-mappat nalunaarutigissallugit eqqaamasarusigut, uagut ujarlertippallaarnata.

Maani allaffeqarfitsinniit ilaasortavut qujaffigerusuttor-u-jussuuavut qasujaallutik utaqqisarsimammata, kiisalu akiligassallit tamangajaavimmik ingerlaannaq akiligassa-minnik akiliisimammata.

Sinniisutut aallartitat ataatsimiinnissaat.

Aviisitsinni atuarneqarsinnaavoq sinniisutut aallartitat nalinginnaasumik ataatsimiinnissaat juunimi pissasoq. Amerlanertigut apriliimi pisartussaagaluarpog, isumaqatigiinniarnerrillu kingusinaartoorerat pequtigalugu juuni-mut kinguartinneqarpoq.

www.IMAK.gl -mi takusinnaavat kiap illit sinniisutut sullikkaatit. Sinniisut ataatsimiinnerannut arlaanik oqalu-userititaqarniaruit taava illit sinniisinnut saaffiginnissuutit. Taakkumi sinniisutut aallartitat kisimik oqaluuserisassanik saqqummiisinnaamata.

Isumaqatigiinniarnerrit.

Sinniisut aallartitaat immikkut ittumik ataatsimeeqam-merput, tassaniilu ilisimatitsissutigineqarpoq sulisitsisut aallarnisaataasunik ataatsimeeqatigineqartarsimasut. Nutaarsiassaqaalerpat nalunaarfigineqarumaarpusi.

Kontingent.

Gennem de sidste måneder har sekretariatet været i kontakt med rigtig mange medlemmer i forbindelse med overgangen til PBS. Som det vil være mange af jer bekendt er denne overgang ikke forløbet uden problemer. Derfor at det rigtigt rart endelig at kunne skrive, at nu fungerer det.

Det kommer til at spare en hel masse administrationstid for sekretariatet. En tid der skal gå til bedre betjening af medlemmerne og resurser til flere fremadrettede projek-ter.

Desværre har overgangen ikke været resursebesparende- tværtimod -. men nu skulle alle breve vedrørende restancer være sendt ud, og alle dem der har indbetalt for meget kontingent skulle have fået pengene tilbage.

Fremover bliver der udsendt rykkere løbende så store restancer undgås. I kan også være med til at forhindre restancer ved at huske at meddele, hvis I skifter bank-kontonummer samt huske at ændre adresse, når I skifter arbejde, så vi nemt kan få fat i jer.

Fra sekretariatet skal der lyde en stor tak til medlemmerne for jeres tålmodighed og fordi næsten alle om-gående har indbetalt evt. restancer.

Repræsentantskabsmøde.

Som det fremgår andet sted i bladet er der indkaldt til ordinært repræsentantskabsmøde i juni måned. Oft-est bliver det afholdt i april men grundet de forsinkede forhandlinger er det udsat i juni.

På www.IMAK.gl kan du se hvem der repræsenterer dig i repræsentantskabet. Hvis du ønsker punkter taget op på repræsentantskabet, så skal du henvende dig til dem, der repræsenterer dig. Det er således kun medlemmer af repræsentantskabet, der kan fremsende punkter til dagsordenen.

Forhandlingerne.

Der har været afholdt et ekstraordinært repræsentant-skabsmøde, hvor der er blevet orienteret om, at der har været nogle indledende møder med arbejdsgiverne. Når der er nyt vil I blive orienteret.

www.imak.gl

Indkaldelse til repræsentantskabsmøde 2011

Ilinniartitsisut Meeqqat Atuarfianneersut Kattuffiat
holder ordinært repræsentantskabsmøde 2010
på Gl. Avernæs i dagene
den 21.-23. juni 2011

Dagsorden ifølge vedtægter:

1. Valg af dirigent.
2. Formandens beretning
3. Regnskab
4. Indkomne forslag
5. Budget og fastsættelse af kontingent for de 2 følgende kalenderår.
6. Valg af kongresdelegeret til Danmarks Lærerforenings
7. Valg af kritiske revisorer og suppleant for disse
8. Eventuelt

Forslag, der ønskes optaget på dagsordenen skal være bestyrelsen i hænde senest 9. maj 2011

Sinniisoqarfiup 2011-mi ataatsimiinnissanut ataatsimiigiaqqusissut

Ilinniartitsisut Meeqqat Atuarfianneersut Kattuffiat-ta
Sinniisoqarfia ileqquusumik ataatsimiissaaq ulluni 21.-23. juni 2011
Ataatsimiinneq ingerlanneqassaaq GL. Avernæs-mi,

Oqaluuserisassat ileqqoreqqusat malillugit:

1. Aqutsisussamik qinersineq.
2. Siulittaasup nalunaarutaa.
3. Naatsorsuutit.
4. Siunnersuutit tunniunneqartut
5. Aningaasatigut missangersuutit aamma qaammatsiutit ukiuinut tullernut marlunnut ilaasortat akiliutissaasa aalajangersarneri.
6. Danmarks Lærerforening-ip ataatsimeersuarnerini peqataasartussamik qinersineq
7. Kukkunersuiusussanik taakkulu sinniisussaanik qinersineq
8. Oqaatigineqarsinnaasut allat

Siunnersuutit, oqaluuserisassanut ilannguteqqullugit kissaatigineqartut, siulersuisunut tunniunneqareersimassapput kingusinnerpaamik 9. maj 2011

Med venlig hilsen – Ikinngutinnersumik
Bestyrelsen - Siulersuisut

Tillidsfolk skal være drivkraften for forandringer og ikke terapeuter for medlemmerne.

Af Thomas Milsted. Forfatter og leder af Center for Stress og Trivsel.

Tillids- og arbejdsmiljørepræsentanter skal i højere grad forstå at udfylde deres rolle i fællesskabets interesse og være med til at skabe de forandringer på arbejdspladserne, som er nødvendige for at sikre trivsel. De skal ikke bruge deres tid på, til tider, opslidende og individuelle samtaler. De samtaler kommer nemlig ofte til at handle om at få kollegerne til at leve med mere og mere belastende og urimelige vilkår.

Tillidsfolk skal rustes med viden.

Fagbevægelsen skal forstå sin opgave anderledes i dag og ikke bare agere serviceorgan for medlemmerne. Det viser sig nemlig, at hvis tillids- og arbejdsmiljørepræsentanterne mangler den basale viden om stress og de mekanismer, der udvikler et godt psykisk arbejdsmiljø, vil de ofte have en tendens til at tage udgangspunkt i den enkelte. Det skaber ikke forandringer.

Det er afgørende, at tillids- og arbejdsmiljørepræsentanterne er klædt ordentligt på. Det er de, når de forstår, at stress og mistrivsel primært er skabt af vilkår, som tidspres, alt for mange arbejdsopgaver, utryghed og dårlig ledelsesstil. Tillids- og arbejdsmiljørepræsentanter skal vide, at lederne ofte er bundet af vanetænkning og til stadighed fastholder deres ensidige fokus på ét "mål" – nemlig økonomisk rentabilitet. Lederne betegner ofte vilkår, der faktisk står til at ændre, som grundvilkår. Det er ikke, fordi lederne nødvendigvis mangler menneskelig forståelse, men den omsættes ofte ikke i handling, fordi lederne tror, at "grundvilkårene", uanset hvor urimelige eller belastende de end måtte være, ikke står til at ændre. Vores ledere mangler mod til fleksibilitet og omstillingssparathed, og det er her tillids- og arbejdsmiljørepræsentanterne kommer ind i billedet. De må hjælpe lederne med at bryde vanetænkning, når det gælder grundvilkår, muligheder og perspektiver. Når organisationer forstår at prioritere trivsel på linie med økonomisk rentabilitet, så skaber man faktisk en mulighed for på samme tid at reducere stress, skabe mere tilfredse medarbejdere og øge mulighederne for en stærkere, sundere og økonomisk mere rentabel virksomhed.

Ude på arbejdspladserne mangler vi rollemønstre, der konsekvent træffer beslutninger, som prioriterer de menneskelige og anstændige vilkår på linie med de økonomiske. Nogen, der tør sige det højt, og samtidig handle målrettet ud fra princippet om trivsel for alle. Hvis medarbejdernes trivsel skal have samme prioritet som den økonomiske rentabilitet, skal der udtænkes flere, parallelle løsningsmodeller, som er i stand til at spille sammen. Det er de løsningsmodeller, tillids- og arbe-

jøds miljørepræsentanterne skal hjælpe lederne til at implementere. Finansforbundet besluttede i 2008 at uddanne deres tillidsrepræsentanter til stress- og trivselsvejledere, og det var netop for, at de skulle kunne tage lederne i hånden og vise dem vejen ud af stress og hen mod det gode psykiske arbejdsmiljø, i stedet for at agere modpart og skraldespand for nedslidte kollegaers stress og frustrationer.

Tillids- og arbejdsmiljørepræsentanterne skal tiltrække lederne med deres ekspertise.

Hvis tillids- og arbejdsmiljørepræsentanterne har den samme viden og indstilling som lederne, kommer vi ingen vegne. Hvis tillids- og arbejdsmiljørepræsentanter derimod er ordentlig klædt på, har de mulighed for at forstå betydningen af globale, såvel som lokale påvirkningers indflydelse på stressniveauet i en organisation. De kan hjælpe lederne med at afdække den gensidige påvirkning, som stress og psykisk arbejdsmiljø har på hinanden, samt være sparringspartnere i håndtering af stress i dagligdagen. Tillids- og arbejdsmiljørepræsentanter kan være dem, som hjælper lederne med skabe balance for at gøre organisationen mere modstandsdygtig over for det stadigt stigende pres på arbejdsmarkedet. Balance mellem arbejdsliv og familieliv, mellem krav og resurser, mellem arbejdskrav og arbejdstrivsel.

Tillids- og arbejdsmiljørepræsentanterne ved, at en organisation har brug for en eller flere interne sparringspartnere, der kan være med i udviklingen af den sunde og værdifulde arbejdsplads – personer, der har fokus på mennesket i organisationen, på relationerne og på trivsel som helhed.

Tilbage til sammenhold og solidaritet

Vi kan ikke skabe et godt psykisk arbejdsmiljø gennem den enkelte. Alene står vi for svagt over for parametre som økonomisk rentabilitet, konkurrenceevne og globalisering. Men sammenhold er et argument i sig selv. Der er ingen, der ønsker at skade sin organisations evne til at overleve. Men hvis det skal ske på bekostning af den enkelte medarbejders helbred og psykiske tilstand, bør man sige stop.

Tillids- og arbejdsmiljørepræsentanternes rolle skal være en offensiv – eller forebyggende – indsats, der kan være med til at skabe en personalepolitik og en kompetenceudvikling på den enkelte arbejdsplads, som på den ene side er med til at skabe et godt arbejdsliv for de fleste, og på den anden side er med til at sikre, at det enkelte medlem ikke får problemer med det psykiske arbejdsmiljø.

Hvad kan tillids- og arbejdsmiljørepræsentanterne så rent faktisk gøre?

Tillids- og arbejdsmiljørepræsentanterne skal være med til at hjælpe lederne med at tilegne sig viden om og forståelse for, hvordan og under hvilke betingelser mennesker fungerer og trives bedst. Arbejdsmiljøforskningen har efterhånden frembragt mange brugbare resultater, så det skulle være nemt at komme i gang. Det første tillids- og arbejdsmiljørepræsentanterne kan gøre sammen med lederne er at sørge for, at de organisatoriske rammer og vilkår er kendt af alle!

Så er det vigtigt, at medarbejderne er bekendt med organisationens overordnede vision, samtidig med, at

målet for og forventningerne til den enkelte medarbejder skal være helt klare. Dernæst er det vigtigt at se på spilleregler for samarbejdet, roller og ikke mindst hvordan arbejdsglæden kan optimeres gennem de indbyrdes relationer. På den måde kan man fremme en god kommunikation, få styr på sladder, mobning, chikane og arbejde konstruktivt på at skabe en hjælpsom arbejdskultur, hvor forskellige former for støtte kan være med til at fremme arbejdsglæden og dermed indirekte effektivitet og produktivitet. Undersøgelser viser, at det er en god investering at fokusere på trivsel. Sygefraværet nedsættes, og arbejdsglæden, og dermed ofte effektiviteten, øges, og dette ses som positive konsekvenser på den økonomiske bundlinje.

Mindeord

Pensioneret ledende skoleinspektør Jarl Jensen blev bisat fra Hans Egede kirke i Nuuk onsdag den 24. november 2010. Kirken var fyldt med tidligere elever, kolleger, venner og familie, som ønskede at ære Jarls minde og sige et sidste farvel.

Jarl Jensen arbejdede til det sidste, i den grønlandske folkeskole han gennem hele sit mere end 40-årige arbejdsliv brændte for som både lærer og leder. Hjemmestyret påskønnede Jarls indsats ved, til hans glæde og stolthed, at tildele ham Nersornaat for lang og tro tjeneste.

Jarl startede sin lange karriere på Atuarfik Samuel Kleinschmidt i Nuuk, hvor han arbejdede i mange år som lærer og leder, til han blev ledende skoleinspektør i Qeqertarsuaq. Herefter tog han til sin hustru Elisap hjemegn på Østkysten, hvor han arbejdede i Isortoq og Tasiilaq og til sidst i Ittoqqortoormiit, hvor Jarl lod sig pensionere som ledende skoleinspektør.

Jarl kæmpede mod sin sygdom, som han levede sit liv – med oprejst pande, et åbent hjerte og ukueligt godt humør – det var desværre ikke nok, og Jarl fik endelig fred fredag den 19. november 2010.

Jarl efterlader et stort tomrum først og fremmest hos sin hustru Elisa, sin datter Helena og sin familie, men også hos alle de, der lærte ham at kende som lærer, kollega, leder eller ven.

Jarl blev stedt til hvile på en smuk dag i november med den flotteste udsigt til det pragtfulde land, han valgte som sit.

Ære være Jarl Jensens minde.

Peter von Staffeldt

Eqqaaniut

Pingasunngornermi 24. novembari 2010 atuarfiup pisortaanera soraarnej, Jarl Jensen oqaluffik Hans Egedemi naalagissatigineqariarluni ilisaavoq. Atuar-titarisimasai, suleqatai, ikinngutai ilaqutaalu oqaluffik ulikkaarlugu ilisinermi naggammik inuulluaqquniarlugu eqaaniarlugulu naalagiaqataapput.

Jarl Jensen toqussi tikillugu ilinniartitsisutut ukiut 40-t sinnerlugit sulisuunini tamakkerlugu Kalaallit Nunaanni meeqqat atuarfianni ilinniartitsisutut pisortatullu sulivoq. Namminersornerullutik Oqartussat Jarl Jensen ukiorpassuarni tunniusimalluni sulisimanera pissutigalugu Nersornaammik tuninikuuvaat, taman-nalu inuttaata nuannaarutigeqalugulu perroorutigisi-maqaa.

Jarl-ip ukiorpassuarni sulinini Atuarfik Samuel Kleinschmidt, Nuummiittumi aallartippaa, tassani-lu ukiorpassuarni ilinniartitsisutut pisortatullu sulivoq, kingornatigullu Qeqertarsuarni atuarfeqarfim-mi pisortaaninngorluni. Tamatuma kingornatigut nuli-ami, Elisap nunaanut Tunumut nuupput, Tunumilu Isortumi Tasiilamilu sulilluni, naggataatigullu Ittoqqortoormiini, tassaniinnerminilu Jarl atuarfiup pisortaaneratut sor-aarninngorpoq.

Jarl inuugallarami uummaarilluni, nikallujuilluni, am-masuulluni, qiimasuullunilu nappaatiminik akiuisima-voq – ajoraluartumilli tamanna naammassimanngilaq, tassami Jarl 19. november 2010 eqqissivoq.

Jarl-ip qimagunneratigut annertuumik annaasaqapu-gut, qimataraalu nulli, Elisa, panini Helena ilaqtanilu, uagullu ilinniartitsisutut, suleqatitut, pisortatut ikinngu-titullu ilisarinnilersimasut qimataasutut aammattaaq misigisimavugut.

Jarl novemberimi silagissuugaa nunamut kusanartor-suarmut kusanaqisumillu isikkivilimmut ilisaavoq.

Jarl-ip eqqaaneqarnera ataqqinartuuli.

Peter von Staffeldt

Sulisut sinniisaat tassaasariaqarput allannguiniarnerni siuttut imaanngitsoq ilaasortanik tuppallersaasut.

Af Thomas Milsted. Forfatter og leder af Center for Stress og Trivsel.

Sulisut sinniisaat sulinermilu avatangiisinut sinniisut ataatsimoortut soqutigi-saanni sumi inissisimanertik aallaavigalugu sulinissartik ilisimanerusariaqar-paat, tamannalu aallaavigalugu suliffeqarfinni suleqatigiinnikkut iluaqutaasus-sanik allannguinnissamik pisariaqartitsinerit aallaavigalugit suliniarnerni suleqa-taassallutik. Sinniisut piffissartik ilaasortanik ataasiakkaanik ilaatigullu ilungersunartunut atussanngilaat. Oqaloqatigiinnerimmi akut-tunngitsunik tassaasar-mata suleqatip oqaloqatigisap pissutsinut oqimaalligaluttuinnartunut naaper-tuilluartaajunnaaraluttuinnartunullu naleqqussarnissaannut kaammattuineq.

Sulisut sinniisaat ilisimasani pilersornerisigut sakkussaqartilernerneqas-saaq.

Sulisunut sinniisunermik suliaqarnerup sulinini ullumikkut allaanerusumik paasisariaqarpaa, tassami maannakkut ilaasortanik kiffartuussineq annertune-rusumik suliarim-magu. Imaakkajuttarmammi sulisut sinniisaat imaluunniit sulinermi avatangiisinut tunngatillugu sinniisooq stress kiisalu suliffimmi tarnik-kut avatangiisit pitsaasut anguniarlugit sakkussanut tunngatillugu tunngaviu-sumik ilisimassat amigaatigisaraat, taamaattumillu amerlanertigut suliner-minni inuit ataasiakkaat inissisimanerat aallaaviniartarlugu. Tamanna allannguiner-mik kinguneqarneq ajorpoq. Taamatut suliniarnermi sulisut sinniisaat kiisalu sullivimmi avatangiisit sinniisaat sulinerminni naleqquttunik sakkoqar-nersut aalajangiisuusarpoq. Naleqquttunik sakkoqassapput tassa stress aam-ma sulivimmiinnermi iluaalliuteqarneq sullivimmi pissutsinik, suliaasarpal-laarnermik, toqqissisimannginnermik, aquttuusullu aqutsinerluneranik pissute-qartoq paasisimassagunikku. Sulisut sinniisaasa kiisalu sullivimmi avatangiisit sinniisaasa ilisimassavaat aqutsisut akuttunngitsunik eqqarsariaartaasertik al-lanngortinnagu atoqqajaasarmassuk "siuniussarlu" nammineerlutik isigisartik, tassalu imminut akilersinnaasumik ingerlatsinissaq aalajangiusimaniartarlugu. Aqutsisut akuttunngitsumik atugassarititat tunngaviummik atugassarititatut isigisarpaat, naak tunngaviummik atugassarititatut allanngortinneqatari-aqara-luartut. Imaanngikkaluarpoq aqutsisut inuppalaartuunissamik amigaateqara-mik. Kisiannilu tamanna takutinneq ajorpaat, tassami isumaqartaramik "tunngaviummik atugassarititat" qanorluunniit kinguneqassagaluarpata allanngortinneqartussaannngitsut. Aqutsisunut eqaatsumik periu-seqarnissamat sapissu-seq amigaatigisarpaat, allannguinnissamullu piareersimasaratik, tassami

sulisut sinniisaat sullivimmullu avatangiisitigut sinniisut akulerutsittariaqarput. A-qutsisut tunngaviummik atugassarititatigut, periarfissatigut, isiginneriaatsikkul-lu eqqarsariaartaasiisigut nikeriarfiunngitsumik inissisimaneriniit nikisissallugit sinniisut suleqataasariaqarput. Kattuffiit sulisut suliffimminni pitsaasunik atu-gaqarnissaat suliat imminnut akilersinnaasumik ingerlannissaannut naligitil-lugit inissinnissaat paasigaangassuk tamanna ilutigalugu sulisut uisakajaar-nerat millisittarpaat, tamatumalu kingunerisaanik sulisut naammagisimaarin-ninnerulersit-tarlugit, kiisalu tamakkua kingunerisaanik suliffeqarfik nukittune-rusoq, peqqinnerusoq, imminullu akilersinnaan-erumik ingerlatsinissaasoq periarfissittarpaat. Suliffeqarfiit inunnik suleqatit suliffimminni inuppalaar-tunik pitsaasunillu atu-gassaqartinnissaannik imminut akilersinnaasumik ingerlatsinerlut pingaartitsi-tigalutik aalajangiisinnasunik malitassanik nuannaartorisassanillu amigaate-qarput. Inuit ilaasa tamanna ersarissumik oqaatiginissaannut sapiissuseqar-put, kiisalu kikkut tamarmik sulinerminni ajunngitsunik atugaqarnissaannik tunngaveqartumik siunniussaq tunaartarlugu sulisinnaal-lutik. Sulisut ajunngitsunik atugaqarnissaasa imminut akilersinnaasumik sulinissatullu pingaar-titsigalugu inger-latsissagaanni aaqqiissutissatut periusissaat arlaqatut ataatsikkut ingerlanneqatariaqarput, taakkualu imminnuut suleqatigiissinnasaria-qarput. Sulisut sinniisaat kiisalu suliffimmi avatangiisitigut sinniisaat taassaaq-put aqutsisut aaqqiissutissatut suliniutissanik piviusunngortitsin-iarnerini ikiuut-tussat. 2008-mi Finansforbund sulisumik sinniisaat stress pillugu suliffimmi atugarissaarnissaq pillugu aqqutissiisutut ilinniartinniarlugit aalajangerpoq, tassa pikkorissareerunik suliffinni aqutsisut suleqatigalugit stressertarnerannik qaangiisinniassavaat kiisalu suliffimmi avatangiisnik toqqissisimartunik piler-sitsinerup tungaanut ingerlatissavaat taamaaliornikkut suleqatit stresser-neri-sigut avaangusunnerisigullu illuatungiliut-tutut inissillugit, tassa suleqatinik nunngullarsaanermut taarsiullugu.

Sulisut sinniisaat kiisalu suliffimmi avatangiisit pillugit sinniisooq ilisima-saqarluarnermikkut aqutsisunik kajungerineqarnerulissapput.

Sulisut sinniisaat kiisalu suliffimmi avatangiisit pillugit sinniisut aqutsisutulli eq-qarsariaartaaseqaraluarpata nikeriartoqarnavianngilaq. Illuatungaagullu sulisut sinniisaat kiisalu sullivimmi avatangiisit sinniisaat sulinerminni naleqquttunik sakkoqarpata taava nunarsuarmi sumiluunniit taamatullu sumiiffimmi pissutsi-tigut sun-

nerneqarnerup ataatsimoortumik aaqqissuussanerup iluani stresser-nerup qaffasissusianut qanoq sunniute-qartarnera paasissallugu periarfissa-qassapput. Sinniisut pisortat stresser-nerup kiisalu suliffimmi tarnikkut inissisi-manerup imminnut sunneeqatigiittarnerisa qulaajaanerini ikiorsinnaavaat, ulluinnarnilu stressip suliarineqarnerani suleqataallutik. Sulisut sinniisaat kiisa-lu suliffimmi avatangiisit pillugit sinniisut tassaasinnaapput sulisoqar-niarnerup tungaatigut piumasaqaatit annertusiartorner-anni suliffeqarfiup akiuulluarsin-naannissaanik aqutsisut oqimaaqatigiisitsiniarnermik suliaqarnerini ikiuuttus-sat. Suliffeqarnerup tungaata ilaqutariittullu inuunnerup ako-rnanni, piumasa-qaatit nukissallu akornanni, suliatigut piumasaqaatit suliffimmi toqqissisima-nissap akornanni oqimaaqatigiisitsiniarnerit.

Sulisut sinniisaat kiisalu suliffimmi avatangiisit pillugit sin-niisut ilisimavaat su-liffeqarfiup iluani nukittorsaqatiginnik ataatsinik arlaqartunilluunniit pisariaqar-titsisoqartoq, taakkualu suliffeqarfiup suliffittut peqqinnartutut iluatin-naateqar-tutullu ineriartortinneqarnerani peqataasinnaas-ut – tassa inuit suliffeqarfimmi ataatsimut isigalugu sulisut suliffimmut atatillugu toqqis-sisimasumik inissisi-manissaannik isiginnissinnaasut.

Ataatsimoornermut akisussaaqatigiinnermullu uter-saarneq

Inuk ataaseq aqputigalugu suliffeqarfimmi tarnikkut inis-sisimaneq pitsaasoq pilersissinnaanngilarput. Kisimiilluta ataatsimoortutut angusaqarnissamut, ani-ngaasatigut immiut akilersinnaasunik ingerlatsilernissamut, unam-millersin-naanissamut nunarsuarmiooqataalernissamullu sanngiippallaar-pu-gut. Tama-tumani ataatsimoorneq aqputisat pitsaanersaraat.

Kialluunniit suliffeqarfiup napasinnaassusaanik innarliin-nissaq kissaatiginngi-laa. Tamannali sulisup ataatsip tamarmiunera tarnikkullu inissisimanera pilliu-tigalugu pissappat tamaanga unittoqartariaqarpoq.

Sulisut sinniisaat kiisalu suliffimmi avatangiisit pillugit sinniisaat matumani saqqumisumik pissusilersorluni tamatuminnga pinaveersimatitsilluni sulisariaqarpoq, - tamannalu tunngavigalugu sulisunut tunngatillugu politikki pilersinneqarsinnaavoq sulisullu ataasiakkaat

piginnaasaasigut qaffassaanermik suliaqarneq inger-lanneqalersinnaalluni kiisalu tamanna aqputigalugu sulisut amerlanersaat suliffimmi kajungerinninnerul-ersinneqarsinnaapput, tamannalu aqputigalugu sulisut ataasiakkaat tarnikkut suliffimmi avatangiisitigut ajornar-torsiuteqalernissaat pinngitsoorneqarsinnaalluni.

Taava sulisut sinniisaat kiisalu suliffimmi avatangi-isit pillugit sinniisaat

qanoq iliuuseqarsinnaassava?

Sulisut sinniisaata kiisalu suliffimmi avatangiisit pillugit sinniisaata aqutsisut inuit ataasiakkaat qanoq ilillutik aammalu suut tunngavigalugit suliffimmi inger-lalluarnis-saannik angusaqarnissamut sakkussaannik paasinninn-issaanillu ikiornissaavaat. Suliffinnimi avatangiisit pillugit ilisimatusarnerit atorsinnaasor-passuarnik pilersitsiso-qareerpoq, taamaattumillu suliniummik aallartitsinissaq ajornannginnerulluni. Sulisut sinniisaata kiisalu suliffimmi avatangiisit pillugit sinniisaata suliarinnaasaat siulleq tassa pisortat suleqatigalugit suliffeqarfiup iluani aaqqis-suussinikkut sinaakkuttat atugassallu sulisunit tamanit ilisimane-qartunik pilersitsinissaq!

Taamaattumillu suliffeqarfik sunik pingaarnertut angu-niagaqarnesoq sulisunit ilisimassallugu pingaaruteqar-poq, tamatumunngalu atatillugu suliffeqarfiup su-lisunit ataasiakkanit sunik naatsorsuutigisaqarnera ersarissu-usariaqarluni. Taavalu suleqatigiinnermi, inissisimanerini, minnerungitsumillu suliamut nuan-narinninneq immiut ata-qatigiinneq eqqarsaatigalugu qanoq qaffassarneqas-sanersoq maleruagassat qanoq ittuunerisa ersaris-suunissaat pingaarute-qarpoq. Taamaaliornikkut at-taveqatigiinneq pitsaasoq siuarsarneqarsinaa-voq, taamaaliornikkullu ingutsinerit, qinngasaarinerit kamas-saarinerillu inga-lassimatinneqassapput sulinikkullu ikioqatigiinnermik pilersitsoqarsinnaalluni, tassa taperser-soqatigiinnikkut sulinermik nuannarisaaqarneq sullarinner-uler-nermik angusaqarluarnerunermillu kinguneqartoq. Napparsimanerit annikilli-sinneqartarput, sulineq ka-jungernarnerulerpoq, angusaqarsinnaaneq annertu-ner-ulerpoq, tamannalu aningaasaqarnikkut pitsaanerusumik kinguneqarpoq.

DANSK INSTITUT FOR KROPSORIENTERET PSYKOTERAPI – instituttet grundlagt 1988

Ønsker du at blive psykoterapeut
og/eller supervisor,
med mulighed for skabelse af nye jobfunktioner?

1 årig og 3 årig psykoterapeutuddannelse

Start: august 2011. Nuuk i Grønland

Årligt: 20 kursusdage. Kursuspris: årligt kr. 32.000

Arbejdsområder: Faglig kompetence, psykoterapi og
parterapi, behandling, rådgivning, krisehjælp,
omsorgssvigt: alkohol og incestproblemer, Post
Traumatisk Stress Disorder: PTSD, chok og traumer,
supervision: kollegial og gruppe,
coaching, lederstil, konfliktløsning, stresshåndtering

1 årig supervisorsuddannelse – Nuuk Grønland

Start: september 2011. 12 kursusdage. Kursuspris: 12.000.

Indhold: faglig og personlig udvikling og kompetencer,
teoretiske metoder og praktisk træning, med mulighed
for at blive en faglig dygtig supervisor.

Uddannelsen er anerkendt især indenfor de sociale,
sundhedsmæssige og pædagogiske fagområder.

Supervision på arbejdspladsen – Individuel eller gruppe-
supervision. Kontrakt tilpasses arbejdspladsens behov

Brochure og oplysninger mail tlf. +45 43 62 28 79

INTRODUKTION 20/3 og 22/5 2011 i Nuuk

info@difkp.dk, www. difkp.dk